

Protokół Nr LXIII/23
z LXIII sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego
w dniu 27 listopada 2023 r.

rozpoczęcie sesji godz. 10:00

zakończenie sesji godz. 14.40

W dniu 27 listopada 2023 r. w sali im. Władysława Raczkiewicza w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu odbyła się LXIII sesja zwyczajna Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji. Sesję otworzyła Przewodnicząca Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Elżbieta Piniewska. Część uroczysta odbyła się z udziałem Sztandaru Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Na wstępie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powitała Radnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego (lista obecności zał. nr 1); Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego wraz z zarządem województwa; panią Ewę Mes Radną Województwa Kujawsko-Pomorskiego, elektkę; reprezentującego Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu JM Prorektora ds. Nauki prof. Wojciecha Wysotę; Prezesa Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Jana Wyrowińskiego, Wicemarszałka Senatu RP VIII kadencji; Przewodniczącą Kapituły Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego im. Profesora Stanisława Salmonowicza prof. Danutę Janicką oraz przybyłych członków Kapituły: prof. Bogusława Dybasia, prof. Jerzego Dygdałę; dr. Marcina Owsieńskiego laureata tegorocznej edycji Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego im. Profesora Stanisława Salmonowicza, kierownika Działu Naukowego Muzeum Stutthof w Sztutowie; rodzinę i przyjaciół profesora Stanisława Salmonowicza panią Annę Salmonowicz-Olszewską, panią Wiesławę Kimizukę, pana Antoniego Wachulca; Prezes Zarządu Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej Dorotę Zawacką-Wakarecy; Honorowego Prezesa Klubu Honorowych Dawców Krwi PCK „Strażak” w Rogowie pana Andrzeja Krygiera uhonorowanego Medalem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis”; Przewodniczącą Młodzieżowego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Izabelę Kożuch (lista gości zał. nr 2); studentów Wydziału Prawa i Administracji UMK w Toruniu; dyrektorów departamentów Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, jednostek organizacyjnych oraz wszystkich biorących udział w sesji.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** na podstawie listy obecności poinformowała, że w sesji bierze udział 16 radnych, co stanowi quorum obrad. Obrady Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego są prawomocne.

Z kolei powiedziała, że w wyniku wyborów parlamentarnych, które odbyły się 15 października 2023 r. wygaś mandat Radnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego pani

Agnieszki Kłopotek, Wiceprzewodniczącej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, która została wybrana Posłanką na Sejm RP. W związku z powyższym zachodzi konieczność uzupełnienia składu Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Poinformowała, że postanowieniem Nr 146/2023 Komisarz Wyborczy w Bydgoszczy I z dnia 26 października 2023 r. w sprawie obsadzenia mandatu radnego, w związku ze stwierdzeniem wygaśnięcia mandatu radnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego pani Agnieszki Kłopotek, wybranej w okręgu wyborczym nr 2 z listy nr 2 zgłoszonej przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe, na jej miejsce wstępuje kandydatka z tej samej listy, która w wyborach uzyskała kolejno największą liczbę głosów – pani Ewa Monika Mes.

Stosownie do postanowień art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa radny przed objęciem mandatu składa ślubowanie. Powiedziała, że po odczytaniu roty radna elektka wypowiada słowo „ślubuję”. Może być również dodane zdanie: „Tak mi dopomóż Bóg”.

Następnie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** odczytała rotę ślubowania: „Uroczycie ślubuję, rzetelnie i sumiennie wykonywać obowiązki wobec Narodu Polskiego, strzec suwerenności i interesów Państwa Polskiego, czynić wszystko dla pomyślności Ojczyzny, wspólnoty samorządowej województwa i dobra Obywateli, przestrzegać Konstytucji i innych praw Rzeczypospolitej Polskiej”.

Radna Ewa Mes powiedziała: „Ślubuję, tak mi dopomóż Bóg”.

Tym samym złożyła ślubowanie i objęła mandat Radnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Z kolei nastąpiło wręczenie znaczka herbu województwa kujawsko-pomorskiego przez Przewodniczącą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz gratulacje z udziałem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Radna Ewa Mes zalogowała się do systemu. Przewodnicząca sejmiku Elżbieta Piniewska poinformowała, że Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest w pełnym składzie. W sesji bierze udział 20 pań i panów radnych.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** zapowiedziała uroczystość rozstrzygnięcia pierwszej edycji Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego im. Profesora Stanisława Salmonowicza ustanowionej uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego 11 stycznia tego roku.

Marszałek **Piotr Całbecki** powiedział: „Szanowna pani przewodnicząca, panie i panowie radni, wszyscy zaproszeni goście. Chciałbym serdecznie podziękować pani przewodniczącej za tę pierwszą edycję, ale myślę, że stanie się tradycją wręczania niezwyklej nagrody ustanowionej w tym roku, w kolejnych latach podczas sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W ten sposób jeszcze bardziej podkreślimy jej

znaczenie, rangę i prestiż. Szanowni państwo, Nagroda im. profesora Stanisława Salmonowicza, jest inicjatywą, z którą zgłosił się do mnie pan marszałek Jan Wyrowiński. Jak wiemy profesora pożegnaliśmy w zeszłym roku. To postać niezwykła. Trudno nawet szukać jakichś określeń, które by oddały pełnię życia, osiągnięć i cech tego wspaniałego człowieka. Był niezwykłym naukowcem. Prowadził rozliczne badania nie tylko w obszarze prawa czy historii prawa. Był kulturoznawcą, człowiekiem renesansu XXI w. Wychował pokolenia prawników, którzy wciąż powołują się na jego wiedzę i kunszt, ale co równie ważne na jego etyczność, obszar niezwykle ważny jeśli chodzi o stosowanie nauki, w tym przypadku prawa. Właściwie jest sumieniem dla wielu prawników i pewnym barometrem czy prawo jest rzeczywiście prawem stosowanym w taki sposób, w jaki było stworzone, czy też jest prawem iluzorycznym czy prawem łamanym. Profesor Salmonowicz więc wyznacza naszą nagrodą poprzez kapitułę, standardy dla uczestników tego konkursu najwyższe jakie trzeba spełnić, aby otrzymać laur zwycięstwa. Sądzę, że tak jak przyzwyczailiśmy się do wielu już nagród, które wręczamy w obszarze osiągnięć badawczych w dziedzinach nauk ścisłych, technicznych, biologicznych, przyrodniczych, które stają się coraz powszechniejsze ze względu na ich stosowanie w przemyśle w rozwoju gospodarczym, tak do tej listy nagród dołączamy tę, którą dzisiaj wręczamy jako jedną z ważniejszych jeśli chodzi o stosowanie nauki. Humanistów, ludzi którzy prowadzą badania nie w obszarze nauk ścisłych, czasami nie doceniamy. Pan profesor jest więc wyznacznikiem nowego regionalnego wotum wdzięczności wszystkim tym, którzy w Polsce, bo nagroda ma charakter ogólnopolski, trudzą się badaniami poznawania prawdy i w sposób ważny w środowiskach, w których funkcjonują, tę prawdę publikują w pracach naukowych. Dzisiaj poznamy pierwszego laureata. Ze swej strony chciałbym podziękować wszystkim, którzy przyczynili się swoim zaangażowaniem do zorganizowania i doprowadzenia do tej dzisiejszej uroczystości. Niech mi będzie wolno najpierw podziękować panu marszałkowi Janowi Wyrowińskiemu, za jego pomysł, za jego zaangażowanie. Panu dyrektorowi Jerzemu Janczarskiemu, z którym miałem okazję współuczestniczyć, kiedy pojawił się ten pomysł w jego implementacji – określiliśmy ramy, formę i możliwości w jakich będziemy ten konkurs ogłaszać i wręczać nagrodę. Chcę podziękować tu obecnemu panu dyrektorowi za przychylność, za zaangażowanie, dzisiejszą obecność, co podkreśla znaczenie tego wydarzenia również dla uniwersytetu, z którym profesor Salmonowicz, ale wszyscy badacze w naszym regionie w jakiś sposób z Wydziałem Prawa są związani, czy to poprzez studia czy potem poprzez prace doktorskie, habilitacyjne. Chciałbym podziękować kapitule, w pierwszej kolejności pani prof. Danucie Janickiej za wystawę i za laudację, którą za chwilę wygłosi. Dziękuję pani Profesor za zorganizowanie prac kapituły. To niezwykły zaszczyt współpracować z panią Profesor. Dziękuję za zaufanie, że powierzyła pani swój mandat naukowca, społecznika, nam samorządowcom na poziomie województwa kujawsko-pomorskiego. Dziękuję panu prof. Dybasiowi z Uniwersytetu Mikołaja

Kopernika, panu prof. Andrzejowi Radziwińskiemu, dziś nieobecnemu, który reprezentuje Towarzystwo Naukowe w Toruniu, panu prof. Jackowi Woźnemu, który reprezentuje Bydgoskie Towarzystwo Naukowe i panu prof. Jerzemu Dygdale, pracownikowi Historii Pomorza i Kujaw Bałtyckiego Instytutu Historii PAN. To grono tych osób dokonało wyboru z nadesłanych prac i wskazania laureata. Szanowni państwo, nagroda ma również wymiar finansowy. Ważne, abyśmy pamiętali o tym, że nagroda jest w jakimś zakresie małą, ale rekompensatą, również ogromnego zaangażowania bardzo wielu ludzi, którzy pracują na co dzień nad poznawaniem prawa, tworzeniem prawa, historii. Te badania również kosztują. Dziękuję radnym, że tę pozycję budżetową zgodziliście się uchwalić, ustanowić. Jesteśmy w sali gdzie jednym z naszych honorowych obywateli jest prof. rektor Stanisław Dembiński. Sądzę, że właśnie tacy ludzie jak prof. Dembiński, jak prof. Salmonowicz i wielu podobnych, którzy w niełatwych czasach byli liderami w dziedzinach nauki, które reprezentowane są na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, wtedy i dziś byli wzorem postawy moralnej i etycznej. Przypomnijmy, że prof. Salmonowicz płacił za to wysoką cenę. Był prześladowany. To nie była łatwa droga, którą przeszedł w swoim życiu. Ale może dlatego tym bardziej tak bardzo go kochamy i podziwiamy do dzisiaj, kiedy go już z nami nie ma, ale poprzez tą ustanowioną i dzisiejszą inaugurację nagrody wciąż będzie obecny. Pamiętając o Profesorze pamiętajmy o wszystkich, którzy dokładają wszelkich starań, aby w nauce iść drogą prawdy. Takie sobie wyznaczał kryteria Mikołaj Kopernik. Wiemy o tym, że napisał słynne słowa, że rolą i powinnością każdego naukowca, badacza jest ze wszech miar poszukiwać prawdy. Dziękuję pani przewodniczącej, gratuluję laureatowi i bardzo się cieszę, że możemy dzisiaj wspólnie w państwa obecności wręczyć pierwszą nagrodę im. Profesora Stanisława Salmonowicza”.

Przewodnicząca Kapituły Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego im. Profesora Stanisława Salmonowicza **prof. dr. hab. Danuta Janicka** powiedziała: „Szanowna pani przewodnicząca, panie marszałku, panie i panowie radni. Wygłaszając laudację chciałabym po pierwsze przedstawić krótko patrona nowej, wręczanej dziś nagrody Marszałka Województwa kujawsko-Pomorskiego, po drugie chciałabym scharakteryzować osobę laureata pana dr. Marcina Owińskiego. Podejmę też próbę odpowiedzi na pytanie o związki łączące twórczość obu naukowców, zmarłego, znakomitego profesora i popularnego wysoko notowanego doktora. Patron nagrody prof. Stanisław Salmonowicz był historykiem i prawnikiem, wybitnym badaczem i znawcą dziejów, ustroju prawa i kultury w Polsce i Europie. Przez 60 lat zajmował stanowisko nauczyciela akademickiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Przez 30 lat pracował równolegle w Zakładzie Historii Pomorza w Polskiej Akademii Nauk. Pozostawił po sobie ogromny dorobek – setki opracowań naukowych, setki prac popularno-naukowych, 60 książek. Twórczość profesora Salmonowicza miała charakter interdyscyplinarny. Uczony

podejmował badania nad dziejami szeroko pojętej kultury, szkolnictwa, czasopiśmiennictwa, stosunków religijnych, nauki, badał również przemiany prawa europejskiego, a także ewolucję polityczną, ewolucję ustrojową Polski i państw europejskich. Był cenionym znawcą praw polskich, francuskich i niemieckich, zapisał się również jako uznany badacz II wojny światowej. O zainteresowaniu się tematyką wojenną zadecydowały doświadczenia osobiste i powody rodzinne. Stanisław Salmonowicz jako mały chłopiec przeżył wkroczenie wojsk sowieckich do Wilna w 1939 r., gdzie mieszkał z matką. W czasie wojny uciekał przez zieloną granicę z matką i bratem do Warszawy. Kolejnym przystankiem wojennym był Kraków. Wszystkie te wydarzenia zachował w pamięci na zawsze. Tymczasem rodzina młodego Stasia Salmonowicza była zaangażowana w czasie wojny w konspiracyjną działalność. Najwyższym autorytetem cieszył się brat matki podpułkownik Edmund Muzyczka - członek Komendy Głównej Armii Krajowej. To jemu zawdzięczał pierwszą orientację w sprawach okupacyjnych. To wuj wprowadził go w kręgi wyższych oficerów Armii Krajowej a ci wtajemniczali go w sekrety życia konspiracyjnego pod okupacją hitlerowską. Stanisław Salmonowicz wyposażony w wiedzę i wiele dokumentów rozwinął więc działalność nad wojskowym ruchem oporu, powstaniem warszawskim a także podziemną działalnością kierowaną przez cywilów - badał polskie państwo podziemne. Już w roku 1981 wydał w drugim obiegu pionierską książkę o powstaniu warszawskim, wyjaśniał przyczyny jego wybuchu i skutki. Kolejne prace poświęcał analizom spraw wojskowych, społecznych, politycznych okupowanej Polski. W 1990 r. Stanisław Salmonowicz współtworzył razem z kapitan Elżbietą Zawacką cichociemną i emisariuszką, członkinią komendy głównej Armii Krajowej unikalną instytucję, Archiwum Pomorskie Armii Krajowej, które przekształciło się w obecną fundację generała Elżbiety Zawadzkiej. Przez pewien czas Profesor stał na czele rady fundacji. Kierował procesem gromadzenia materiałów i pamiątek z działalności Armii Krajowej. Dbał też o popularyzację wiedzy o historii polskiej konspiracji i ruchu oporu.

Laureat nagrody im. Profesora Salmonowicza dr Marcin Owiński ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika. Już pracę magisterską napisaną pod kierunkiem profesora Szilinga poświęcił historii nazistowskiego obozu koncentracyjnego Stutthof. W doktoracie opracowanym pod opieką prof. Mirosława Golona, przedstawił dzieje Sztutowa, gminy, miejsca martyrologii i upamiętnienia dziesiątków tysięcy ofiar nazistowskich zbrodniarzy. Osobną książkę poświęcił obozowi, jako muzeum. Działalność naukowa pana doktora jest zatem w przeważającej mierze poświęcona tematyce wojennej. Nie jest to łatwy temat. Laureat pracuje z archiwaliami, pamiątkami, relacjami naocznych świadków, studiuje tragiczne i mroczne historie. Musi weryfikować porażające zdjęcia. I podejmuje się ich interpretacji. Opisuje historię okupacji na Pomorzu, a zwłaszcza eksterminacji Polaków i więźniów innych narodowości w obozie koncentracyjnym Stutthof i jego podobozów. W ubiegłym roku wydał nagradzaną dziś książkę o funkcjonariuszach obozowych, którzy

brali udział w wyniszczaniu i zagładzie więźniów w Stutthofie oraz o ich procesie karnym. Książka liczy blisko 700 stron. Wyróżniona publikacja dr. Owsieńskiego ma absolutnie wyjątkowy charakter. Przedstawia biografię 16 osób, które pełniły w obozie funkcje dozorców, kapo, blokowych, nadzorców. Jest też wśród nich jeden ss-mann. Ci funkcjonariusze stanęli przed specjalnym sądem karnym w Gdańsku. Od razu temu sądowi nadano miano polskiej Norymbergii. W ten sposób chciano nawiązać do działającego w tym samym czasie Międzynarodowego Trybunału Wojskowego w Norymberdze, przed którym stanęli główni zbrodniarze III Rzeszy. Rozprawa przed specjalnym sądem gdańskim zakończyła się surowym wyrokiem. Jedenastu oskarżonych zbrodniarzy skazano na śmierć w tym 6 mężczyzn i 5 kobiet. Dwie osoby otrzymały kary więzienia. Inne zostały uniewinnione. Nagradzana książka jest nowatorska i oryginalna. Zawiera nie tylko opis śledztwa i postępowania sądowego w tej głośnej sprawie, ale i głośnej na cały kraj egzekucji zbiorowej, wykonanej publicznie w Gdańsku w obecności kilkudziesięciu tysięcy ludzi. Książka zawiera również wnikliwy portret sprawców, którzy stanęli przed sądem. Autor usiłuje zdobyć odpowiedź na pytanie, w jaki sposób zwykli ludzie żyjący do roku 1939 w czasach pokoju stali się oprawcami. Na zakończenie pragnę podsumować tę laudację w następujący sposób. Profesor Salmonowicz poświęcił wiele lat na badania polskiego ruchu oporu w latach 1939–1945. Pan dr Owsieński poświęca cały swój wysiłek badaniom martyrologii naszego narodu w czasie wojny. Walka, ruch oporu i martyrologia to w moim przekonaniu dwie najważniejsze karty najnowszej historii Polski oraz istotny element naszej tożsamości narodowej. Wobec przedstawionych zasług profesora Salmonowicza i dr. Owsieńskiego dla badań nad historią okupacji hitlerowskiej laureata nagrody możemy dziś nazwać śmiało – kontynuatorem dzieła Profesora. Wspaniała nagroda imienia wybitnego historyka, intelektualisty profesora Salmonowicza, trafia dziś do rąk znakomitego przedstawiciela nauki historii kolejnej generacji. Serdecznie i szczerze gratuluję, panie Doktorze”.

Przewodnicząca sejmiku Elżbieta Piniewska oraz marszałek województwa Piotr Całbecki wręczyli Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego im. Profesora Stanisława Salmonowicza, pierwszej edycji dr. Marcinowi Owsieńskiemu.

Głos zabrał **dr. Marcin Owsieński** laureat Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego im. Profesora Stanisława Salmonowicza, pierwszej edycji, autor pracy pt. „Lagrowi ludzie. Śledztwo i pierwszy proces stutthofski (1945-1946). Opowieść o przemianie”. Powiedział: „Pani przewodnicząca, panie marszałku, szanowni państwo, trudno się nie wzruszyć i nie pomyśleć o przeszłości, nawet jak się jest historykiem to można podchodzić do niej bardzo emocjonalnie. Ta nagroda to wielkie wyróżnienie i wielkie zobowiązanie. Wyróżnienie, ponieważ jest to jedyna w branży nagroda, do której typują rektorzy uczelni wyższych, wydziały historii prawa uczelni wyższych lub też towarzystwa

naukowe. Jest to nagroda, do której się aplikuje z perspektywy innych konkursów, których jest stosunkowo dużo. Ta nagroda jest naprawdę czymś wyjątkowym. Jest też wyjątkowym zobowiązaniem z perspektywy giganta historii prawa – profesora Salmonowicza. Te dwa aspekty sprawiają, że jestem dzisiaj faktycznie wzruszony i dumny, bo ja też jestem stąd. Nie byłoby mnie, gdyby nie Nawra, z której pochodzi moja rodzina. Moja babcia, dziadek i ojciec urodzili się w Nawrze. Tata jeździł rowerem do szkoły w Chełmży, a potem do Torunia. Później rodzina udała się na Zachód, jak to powiedzieli czyli pojechali tam, gdzie dzisiaj mieszkamy w okolicy Sztutowa. Nie byłoby mnie dzisiaj tutaj, gdyby nie było UMK. 29 lat temu po raz pierwszy przekroczyłem drzwi naszego instytutu historii, tu za ścianą, i nigdy nie pomyślałem, że 29 lat później będę siedział w głównym pomieszczeniu tego budynku, w który mieścił się instytut. Nie byłoby mnie, gdyby nie Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej, która wychowywała nas od samego początku, kiedy byliśmy studentami. Na sali jest też moje koleżeństwo z naszego seminarium. Ta fundacja i UMK nas łączyło. Nie byłoby mnie, i nie tylko mnie, bez mojego mistrza i mentora, którego pożegnaliśmy w kwietniu bieżącego roku prof. Jana Szilinga. Profesor czytał zawsze, nie moja żona, pierwszy co napisałem. Żona była druga, jak już profesor zaakceptował, to co zaproponowałem. Ta książka jest ostatnią, którą trzymał w ręku, którą przeczytał, o której rozmawialiśmy w jego domu. Zadzwoił, kiedy ją otrzymał i był bardzo wzruszony. Niestety, nie zdążyliśmy się spotkać na tradycyjnej kawie, żeby książkę omówić. Dlatego tym bardziej jestem dumny, że mogę tutaj być z państwem. Jestem dumny z tego, że pierwsza edycja nagrody trafiła akurat w moje ręce. Bardzo dziękuję członkom kapituły, ale przede wszystkim dziękuję, mojej żonie, mojemu wydawcy Jarosławowi Ellwartowi, który jest na sali. Proszę państwa, książka nie jest łatwa. Pisanie o historii, o martyrologii to każdego odrzuca. Człowiek widzi straszne obrazy, przypomina mu się to, co mówili dziadkowie czy krewni, którzy doświadczyli wojny. Tym czym jest zło, czym jest zadawanie śmierci, i co w ludziach zostaje z perspektywy tego, co robi z nimi wojna. I o tym jest ta książka. Tylko, ta książka, jak pani profesor powiedziała, to nie jest tylko opowieść o historii, ponieważ wydaje mi się, że tak jak nas wychowano, nasi mistrzowie, profesor Salmonowicz, profesor Sziling i wielu wielu innych z tamtego pokolenia, które doświadczyło też wojny i widziało to na oczy, to pisanie o tej historii, to przede wszystkim patrzeć w teraźniejszość, a przede wszystkim w przyszłość. To pokazywanie, że zło jest faktycznie zawsze permanentną istotą człowieczeństwa, ale też zło jest czymś, co można pokonać dobrem. Pisanie o historii, o tych strasznych postępowaniach niektórych ludzi w trakcie II wojny światowej czy obozów koncentracyjnych, zawsze powinno nauczać ludzi tego, że mamy wybór. Zawsze stoimy w swoim życiu przed mniej lub bardziej odpowiedzialnymi wyborami, ale możemy wybrać w lewo lub prawo, między dobrem a złem. Możemy wybrać i ponieść tego konsekwencje. Ta opowieść jest o 16 ludziach. 11 stracono publicznie, ich nazwiska zostały zapomniane, zatarte. A ich ofiary liczone w tysiącach zostały

na zawsze w Stutthofie. Jest o ludzkich wyborach, jest też o dobru, które się działo w takich miejscach. I to jest warte podkreślenia. Pisanie o tym jest sensem życia. To nie samą historią żyje człowiek, ale tym, żeby nasze dzieci miały dobre czasy, w których żyją, żeby nie musiały podejmować aż tak drastycznych wyborów. Jeszcze raz bardzo dziękuję, nie będę przedłużał, jestem bardzo szczęśliwy, że po wielu, wielu latach mojej kariery mogłem wrócić tutaj na te stare, toruńskie, jo”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że życzy przede wszystkim, aby książka była czytana.

Z kolei głos zabrał JM prorektor ds. Nauki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu **prof. dr hab. Wojciech Wysota**, który powiedział: „Panie marszałku, pani przewodnicząca, szanowni radni, szanowni państwo, drodzy goście. Jest mi niezmiernie miło, że zostałem zaproszony na tę uroczystość, nie wyobrażałem sobie, aby na nią nie przybyć. Jest to ważne wydarzenie z punktu widzenia Nagrody i gratuluję jeszcze raz panu marszałkowi i wszystkim osobom, które były zaangażowane w to przedsięwzięcie. Jest to ważne też z punktu widzenia uniwersytetu, mając na uwadze patrona profesora Salmonowicza. Serdecznie gratuluję tego przedsięwzięcia. Gratuluję laureatowi panu dr. Owińskiemu znakomitej książki. Nie miałem okazji mieć jej w ręku, ale to, co pani prof. Janicka powiedziała na temat tego osiągnięcia, to co pan doktor powiedział w swoim wystąpieniu nie tyle zachęca, żeby po nią sięgnąć, choćby z punktu widzenia tego, aby poznać tę trudną historię i żeby to przesłanie, które niesie za sobą ta książka o tym, że mamy ten wybór, rzeczywiście mogło nam towarzyszyć, a szczególnie młodym ludziom w ich wyborach. Serdecznie gratuluję i jeszcze raz dziękuję za zaproszenie”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** poprosiła panią Annę Salmonowicz-Olszewską o zabranie głosu.

Pani **Anna Salmonowicz-Olszewska** powiedziała: „Dzień dobry wszystkim państwu. Jest to dla mnie bardzo szczęśliwy dzień. Dzięki państwa zaangażowaniu mój stryj, który jest na pewno duchem z nami jest też bardzo szczęśliwy. Po prostu powiem wszystkim dziękuję bardzo”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** podziękowała za tak z głębi serca płynącą wypowiedź. Dodała, że radni otrzymali książkę prof. Stanisława Salmonowicza pt. Gawędy o ludziach i książkach oraz biuletyn Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej pt. Profesor Stanisław Salmonowicz.

Następnie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** poinformowała, że Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki na wniosek Przewodniczącej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nadał medal „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis” panu Andrzejowi Krygierowi Prezesowi Klubu Honorowych Dawców Krwi PCK „Strażak” w Rogowie.

Marszałek **Piotr Całbecki** powiedział: „Szanowna pani przewodnicząca, panie i panowie radni, szanowni państwo, mam ten wielki przywilej wręczać medale „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis” osobom zasłużonym, wybitnym dla rozwoju naszego województwa. Rozróżniamy dwa medale za działalność opozycyjną na rzecz demokracji i stąd już przeszło 1000 osób zostało uhonorowanych tym medalem. I drugi medal, srebrny, tej samej rangi, ale przyznawany osobom w innych obszarach zasłużonym dla rozwoju regionu. I dziś na wniosek pani przewodniczącej, za co bardzo dziękuję, chciałbym aby w państwa obecności, wręczyć medal wyjątkowej osobie panu Andrzejowi Krygierowi, który jest mieszkańcem Rogowa. Prowadzi działalność społeczną w różnych obszarach, ale pozwólcie, że tylko dodam, że rozpoczął ją w 1973 r. a już w 1976 r. został szefem Ochotniczej Straży Pożarnej w Złotnikach. Następnie był szefem struktur gminnych w Rogowie od 2004 r. ale przede wszystkim zwraca uwagę to, w jaki sposób wykorzystuje nie tylko swoją osobę do tego, aby rozwijać i poprawiać bezpieczeństwo, ale to też całą gamę działań społecznych, kulturalnych. Do niezwykłych działań OSP należy zaangażowanie w akcję zbierania krwi. Dzięki tym akcjom udało się pozyskać 3,5 tys. litrów krwi. I to nie w wielkich ośrodkach miejskich, tak jak tu w Toruniu, mamy często ambulanse, w których można skorzystać z obwoźnej stacji krwiodawstwa. Ale w małych miejscowościach gdzie nie jest łatwo na co dzień, ale w przypadku pana Andrzeja okazuje się, że rzeczy niemożliwych nie ma, taką wrażliwość wyzwolić wśród mieszkańców. To jest naprawdę coś niesamowitego. Chylę czoła panie Andrzeju, bo jest pan po prostu wzorem dla innych i daje nadzieję, że to wcale nie jest tak, że jest dziś ciężko, trudno, coś jest niemożliwe, bo wszystko jest możliwe jeśli mamy odpowiednich przewodników, liderów, którzy czują odpowiedzialność. I są autentycznymi społecznikami. Cieszą się zaufaniem mieszkańców dlatego na pana prośbę jest tak wspaniała odpowiedź. Gratuluję, przez 40 lat zebrał pan 3,5 tys. litrów krwi. Świadomość ilu ludzi uratował pan życie czy zdrowie myślę, że wystarczy już nad to, aby czuł się pan wśród wyróżnionych i spełnionych ludzi. Proszę przyjąć te skromne nasze podziękowanie, moje osobiste, jako marszałka województwa podczas sesji sejmiku”.

Z kolei przewodnicząca sejmiku Elżbieta Piniewska oraz marszałek województwa Piotr Całbecki wręczyli medal „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis” panu Andrzejowi Krygierowi Prezesowi Klubu Honorowych Dawców Krwi PCK „Strażak” w Rogowie.

Prezes Klubu Honorowych Dawców Krwi PCK „Strażak” w Rogowie **Andrzej Krygier** powiedział: „Pani przewodnicząca, wysoka rado. Chciałbym bardzo serdecznie podziękować za docenienie mojej wieloletniej działalności społecznej. Sam oddałem ponad 100 litrów krwi i cieszę się jeszcze jako takim zdrowiem. Zachęcam wszystkich do oddawania krwi i ratowania życia. Dziękuję bardzo”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała o zobowiązaniu tym apelem.

Poczet sztandarowy odprowadził Sztandar Województwa kujawsko-Pomorskiego. Następnie przewodnicząca sejmiku zarządziła przerwę w obradach.

- przerwa.

Po przerwie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** wznowiła obrady. Przystąpiła do realizacji punktu dotyczącego spraw proceduralnych.

Zapytała o wnioski dotyczące zmiany porządku obrad (zał. nr 3).

Marszałek **Piotr Całbecki** zaproponował wprowadzenie do porządku obrad:

- projekt uchwały w sprawie ustalenia stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg wojewódzkich – druk nr 143/23;

- projekt uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości – druk nr 144/23.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** zaproponowała wprowadzenie do porządku obrad:

- projekt uchwały w sprawie przekazania skargi według właściwości - projekt Komisji Skarg, Wniosków i Petycji – druk nr 16/23;

- projekt uchwały w sprawie przekazania skargi według właściwości - projekt Komisji Skarg, Wniosków i Petycji – druk nr 17/23.

Więcej wniosków nie zgłoszono.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do głosowania propozycji zmian do porządku obrad poprzez wprowadzenie punktu projektów uchwał:

- projekt uchwały w sprawie ustalenia stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg wojewódzkich – druk nr 143/23, jako kolejny po punkcie 11; wynik głosowania: 20 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projekt uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości – druk nr 144/23, jako kolejny po punkcie 11; wynik głosowania: 23 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projekt uchwały w sprawie przekazania skargi według właściwości - projekt Komisji Skarg, Wniosków i Petycji – druk nr 16/23 jako kolejny po punkcie 20; wynik głosowania: 24 głosy, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projekt uchwały w sprawie przekazania skargi według właściwości - projekt Komisji Skarg, Wniosków i Petycji – druk nr 17/23 jako kolejny po punkcie 20; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

Poinformowała, że po wyborze Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, będą proponowane zmiany do porządku dotyczące zmian składów osobowych komisji.

Porządek obrad po zmianie – zał. nr 4.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** kontynuując realizację porządku obrad przystąpiła do punktu dotyczącego przyjęcia protokołu z LXII sesji sejmiku. Uwag nie zgłoszono. Protokół sejmik przyjął.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że porządek obrad dzisiejszej sesji przewiduje wybory osobowe – Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, które należy przeprowadzić w głosowaniu tajnym. W celu przeprowadzenia głosowania tajnego należy powołać Komisję Skrutacyjną. Zaproponowała, aby komisja pracowała w 3-osobowym składzie.

Przystąpiono do zgłaszania kandydatów do pracy w komisji.

Przewodniczący Klubu Radnych KO **Robert Malinowski** zaproponował kandydaturę radnego Michała Czepka.

Przewodniczący Klubu Radnych PSL **Paweł Zgórzyński** zaproponował kandydaturę radnej Ewy Mes.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** zaproponował kandydaturę radnego Jerzego Gawędy.

Kandydaci wyrazili zgodę na pracę w Komisji Skrutacyjnej. Pytań ani uwag nie zgłoszono.

Przystąpiono do głosowania w sprawie powołania Komisji Skrutacyjnej w zaproponowanym składzie. Wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 1 wstrzymujący. Sejmik powołał Komisję Skrutacyjną do głosowania tajnego.

Z kolei przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji kolejnego punktu porządku obrad, który przewidywał wybór Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa sejmik województwa wybiera wiceprzewodniczącego sejmiku bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku w głosowaniu tajnym.

Przewodnicząca sejmiku poprosiła o zgłoszenie kandydatki bądź kandydata na funkcję Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Członek Zarządu **Aneta Jędrzejewska** w imieniu Klubu Radnych Polskiego Stronnictwa Ludowego zgłosiła kandydaturę na Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego radnego Pawła Zgórzyńskiego. Powiedziała, że Paweł Zgórzyński jest radnym prawie nieprzerwanie od 2006 r. Z wykształcenia jest magistrem inżynierem rolnictwa. Oprócz tego ma ukończone studia podyplomowe w zakresie rachunkowości. Przez dwie kadencje sprawował funkcję przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Poszanowania Energii i oprócz tego z ramienia Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego był naszym przedstawicielem w Wojewódzkim

Funduszu Ochrony Środowiska. Obecnie zasiada w trzech komisjach: Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi; Komisji Polityki Regionalnej, Rozwoju Województwa i Infrastruktury oraz Komisji Rewizyjnej. Ale przede wszystkim poprosiła o głosy na radnego Pawła Zgórzyńskiego, bo jest to człowiek, który potrafi rozmawiać, potrafi słuchać, jest tolerancyjny, pracowity i bardzo sumienny.

Więcej zgłoszeń nie było. Kandydat radny Paweł Zgórzyński wyraził zgodę na kandydowanie. Pytań ani uwag do kandydata nie zgłoszono.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** poprosiła Komisję Skrutacyjną o ukonstytuowanie się i przygotowanie kart do głosowania. Następnie zarządziła przerwę w obradach.

- przerwa.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** po przerwie wznowiła obrady. Poprosiła przewodniczącego komisji o odczytanie procedury głosowania, a następnie o wyczytanie nazwisk radnych w kolejności alfabetycznej, rozdanie kart do głosowania. Głosującą radną, głosującego radnego poprosiła o wrzucenie wypełnionej karty do urny.

Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej Michał Czepek odczytał procedurę głosowania tajnego dotyczącą wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego (zał. nr 5). Komisja przystąpiła do czynności wyborczych. Zabezpieczyła urnę. A następnie w kolejności alfabetycznej radni pobierali kartę, oddawali głos w przygotowanym do tego miejscu i wrzucali karty do urny.

Po zakończonym głosowaniu przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** zarządziła przerwę w obradach, aby Komisja Skrutacyjna kontynuowała czynności wyborcze.

- przerwa.

Po przerwie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** wznowiła obrady. Poprosiła Przewodniczącego Komisji Skrutacyjnej o przedstawienie wyników głosowania.

Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej Michał Czepek odczytał protokół Komisji Skrutacyjnej w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego (zał. nr 6). Komisja stwierdziła, że w wyniku głosowania tajnego bezwzględną większością głosów ustawowego składu Wiceprzewodniczącym Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego został wybrany radny Paweł Zgórzyński, który otrzymał ważne oddanych głosów: 23 głosy za, 2 przeciw, 1 wstrzymujący.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** odczytała uchwałę nr LXIII/873/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2023 r. w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego (zał. nr 7).

Następnie przewodnicząca sejmiku oraz marszałek województwa z okazji wyboru złożyli gratulacje Wiceprzewodniczącemu Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Pawłowi Zgórzyńskiemu i poprosiła o zajęcie miejsca w ławie Prezydium Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że w związku z wyborem Pawła Zgórzyńskiego na Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz objęciem mandatu Radnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego przez panią Ewę Mes zachodzi konieczność uregulowania składów osobowych sejmikowych komisji oraz funkcji wiceprzewodniczącego komisji.

W związku z powyższym zaproponowała zmianę porządku obrad poprzez wprowadzenie:

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustalenia liczebności komisji stałych Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 7/23;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 8/23;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Budżetu i Finansów Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 9/23;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 10/23;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Współpracy Międzynarodowej i Promocji Województwa Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 11/23

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania doraźnej Komisji Wyróżnień Honorowych – projekt przewodniczącej sejmiku - druk nr 12/23

- projektu uchwały w sprawie powołania wiceprzewodniczącego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego - projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 13/23.

Pytań ani uwag nie zgłoszono.

Przystępujemy do głosowania zmian porządku obrad poprzez wprowadzenie do porządku obrad:

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustalenia liczebności komisji stałych Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 7/23, jako kolejny po punkcie 6; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 8/23, jako kolejny po punkcie 6; wynik głosowania: 22 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Budżetu i Finansów Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 9/23, jako kolejny po punkcie 6; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 10/23, jako kolejny po punkcie 6; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Współpracy Międzynarodowej i Promocji Województwa Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 11/23, jako kolejny po punkcie 6; wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projektu uchwały zmieniająca uchwałę w sprawie powołania doraźnej Komisji Wyróżnień Honorowych – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 12/23, jako kolejny po punkcie 6; wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

- projektu uchwały w sprawie powołania wiceprzewodniczącego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 13/23, jako kolejny po punkcie 6; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik zmianę przyjął;

Porządek obrad po zmianach – zał. nr 8.

Z kolei przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji porządku obrad i kolejnych punktu porządku obrad, który przewidywały:

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustalenia liczebności komisji stałych Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 7/23 (zał. nr 9). Pytań ani uwag nie zgłoszono. Zmiana dotyczyła Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która będzie pracowała w 6-osobowym składzie. Przystąpiono do głosowania uchwały: wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik podjął uchwałę;

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 8/23 (zał. nr 10). Do składu komisji proponuje się powołać

się radną panią Ewę Mes. Pytań ani uwag nie zgłoszono. Przystąpiono do głosowania uchwały: wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik podjął uchwałę;

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Budżetu i Finansów Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 9/23 (zał. nr 11); Do składu komisji proponuje się powołać się radnego pana Pawła Zgórzyńskiego. Pytań ani uwag nie zgłoszono. Przystąpiono do głosowania uchwały: wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik podjął uchwałę;

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 10/23 (zał. nr 12); Do składu komisji proponuje się powołać się radną panią Ewę Mes. Pytań ani uwag nie zgłoszono. Przystąpiono do głosowania uchwały: wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik podjął uchwałę;

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Współpracy Międzynarodowej i Promocji Województwa Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 11/23 (zał. nr 13); Do składu komisji proponuje się powołać się radną panią Ewę Mes. Pytań ani uwag nie zgłoszono. Przystąpiono do głosowania uchwały: wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik podjął uchwałę;

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania doraźnej Komisji Wyróżnień Honorowych – projekt przewodniczącej sejmiku – druk nr 12/23 (zał. nr 14); Do składu komisji proponuje się powołać się radną panią Ewę Mes. Pytań ani uwag nie zgłoszono. Przystąpiono do głosowania uchwały: wynik głosowania: 25 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik podjął uchwałę;

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** zarządziła 15-minutową przerwę, aby Komisja Rewizyjna odbyła posiedzenie w nowym składzie i ukonstytuowała się.

- przerwa.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** wznowiła obrady i przystąpiła do realizacji porządku obrad, który przewidywał rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie powołania wiceprzewodniczącego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego (zał. nr 15).

Poinformowała, że odbyło się posiedzenie Komisji Rewizyjnej, która wybrała i zaproponowała na funkcję wiceprzewodniczącej Komisji Rewizyjnej radną panią Ewę Mes (zał. nr 16).

Przystąpiono do głosowania uchwały: wynik głosowania: 19 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik podjął uchwałę.

Z kolei przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji kolejnego punktu porządku obrad, który przewidywał informację z pracy sejmiku województwa (zał. nr 17).

Pytań ani uwag w tym punkcie nie zgłoszono. Sejmik informację rozpatrzył.

Następnie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji kolejnego punktu porządku obrad, który przewidywał informację z pracy zarządu województwa (zał. nr 18, zał. nr 19).

Przystąpiono do zgłaszania pytań i uwag.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** powiedział, że złożył do Kancelarii Sejmiku dwa zapytania z prośbą o przekazanie do pana marszałka. Nie zostało to ujęte w miesięcznej informacji. Nie ma odpowiedzi mimo upływu trzech tygodni. Chciałby, aby to wyjaśnić.

Następnie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że sprawdzi i odpowie podczas najbliższej przerwy.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** zapytał, dlaczego w porządku obrad nie ma projektu uchwały zmieniającej uchwałę antysmogową? Projekt uchwały zarząd przygotował i poddany został konsultacjom społecznym. Został poddany dyskusji z przedstawicielami samorządów lokalnych. Konsultacje się zakończyły. Był przekonany, że ta uchwała trafi pod obrady sejmiku na dzisiejszą sesję. Zapytał, kiedy to nastąpi? Czy przesuwana jest na następny miesiąc? Jaki jest los tej uchwały już przekonsultowanej?

Radny **Stanisław Pawlak** powiedział, że 8 listopada na mocy uchwały 45 wyrażono zgodę Wojewódzkiemu Szpitalowi Specjalistycznemu we Włocławku na sprzedaż w trybie negocjacji tomografu komputerowego typ marki Toshiba wraz z wyposażeniem i oprogramowaniem. Zapytał, na jakiej podstawie i dlaczego wyraża się zgodę na jego sprzedaż w trybie negocjacji? Maszyna była kupiona także z udziałem społeczeństwa. Nie podaje się żadnych danych. Ile sprzęt ma lat? Ile przepracował np. godzin? Sprzedaje się też oprogramowanie. Jego zdaniem ustawa o zamówieniach publicznych powinna się tu kłaniać. Jakaś forma konkursowa czy ofertowa powinna być zaproponowana. Negocjacje – kto ma to kupić? Pod czyje zamówienie jest to przygotowane? Podobnie jak 26.10.23 r. również to dotyczy Włocławka, jest zgoda na wydzierżawienie aktywów trwałych. Nie wiadomo o co w tym wszystkim chodzi? Kolejna uchwała, gdzie zrzeknięto się odszkodowania przysługującego Województwu Kujawsko-Pomorskiemu prawo własności nieruchomości w Toruniu. Nie podając też dlaczego? Jaka to jest wartość? Jakie są powierzchnie tych terenów, w związku z budowaną drogą nr 91 w Toruniu. Dobrze by było, żeby takie

informacje były opatrzone jakimś dodatkowym komentarzem. Jakiej wartości się pozbywamy? Np. jest kupowana gdzieś nieruchomości np. w Tucholi tam będziemy płacić a tutaj zrzekamy się nieodpłatnie. Nie wiem czy jest taka możliwość prawna zrzec się dochodów województwa, bo to jest nasz majątek. Rocznie rozpatrujemy informację ze stanu majątku województwa i zrzekanie się środków finansowych uzyskanych za obrót tym majątkiem, nie spotkał nigdy w budżecie, żeby takie pozycje mogły zaistnieć. Stąd poprosił o wyjaśnienie tych trzech problemów.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że odpowiadał na te pytania będzie pan marszałek.

Radny **Jerzy Gawęda** powiedział, że w 2018 r. w poprzedniej kadencji sejmik przyjął apel, aby w rządowym programie „Mosty dla regionów” znalazły się mosty z naszego województwa. Z dokumentów na stronie ministerstwa wynika, że poza listą mostów zaproponowanych przez rząd odbywa się tryb konkursowy w ramach którego samorządy mogą aplikować o konkretne inwestycje. Zapytał czy zgłoszono do tego programu most w Solcu Kujawskim? Jeżeli był taki wniosek poprosił, aby go udostępnić radnym na dzisiejszej sesji. Następnie powiedział, że kilka miesięcy temu pytał o portal Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju. Dementował pan marszałek wówczas, że nie będzie to portal polityczny a jedynie promocyjny, gospodarczy regionu. Można to sprawdzić na nagraniach, ale nie o to chodzi by to sprawdzać, ludzie honoru nie sprawdzają. Dlatego uważa za konieczne, aby pan marszałek odniósł się do publikacji, w której dywaguje się kto z Platformy Obywatelskiej mógłby obalić prezydenta Torunia. Zdaniem pracowników funduszu, uczestników pana Mariusza Załuskiego i pana Ryszarda Warty, dużą szansę na to ma pan marszałek. Nie wie czy teraz gratulować panu marszałkowi tak wysokiej oceny u swoich podwładnych. Powiedział, że właściwie ma dwa pytania, w jaki sposób informacje o tym, że pana partia zamierza obalić prezydenta Torunia (przewodnicząca sejmiku zapytała czy to dot. informacji z pracy zarządu? To zarząd się tym zajmuje na posiedzeniach?) ma przyciągnąć inwestorów do regionu? Czy nie czuje się pan niezręcznie, że podległy panu Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju propaguje pana nazwisko?

Marszałek **Piotr Całbecki** odnośnie projektu uchwały antysmogowej powiedział: „W istocie odstąpiliśmy od złożenia wniosku o podjęcie uchwały o wydłużeniu obowiązywania uchwały antysmogowej. Jak pamiętamy 1 września 2019 r. taką podjęliśmy. W myśl której od 1 stycznia będą musiały zostać zlikwidowane w naszym województwie wszystkie kotły, które są pozaklasowe i nie spełniają norm obowiązujących w Polsce – użytkowych norm. Chcieliśmy rzeczywiście, aby wydłużyć, ta propozycja roku 2029 wynikała z analizy tempa realizacji tej uchwały, bo skoro od 1 stycznia nie będzie można w naszym regionie palić w takich kotłach tzn. że one wszystkie powinny być wymienione. Tak się jednak nie stało. I w czasie tych czterech lat nie wymieniono ich wszystkich a pozostało

jeszcze 127 tys. w naszym województwie. Co oznacza, że tempo likwidacji jest bardzo niskie. I gdyby ono się utrzymało, to może rzeczywiście w 2029 r. mielibyśmy tę uchwałę zrealizowaną. Przy czym ogłosiliśmy, zresztą zgodnie procedurą ten zamiar, poddaliśmy powszechnej dyskusji publicznej, konsultacjom społecznym. I w wyniku tych konsultacji napłynęły różne opinie, 1175 podmiotów, nie osób, podmiotów, które odniosły się negatywnie do tej zaproponowanej zmiany, tylko 34 pozytywnie czyli 34 były za wydłużeniem okresu wymiany tych kotłów, a 1141 było przeciwnych. Przypomnę chodzi nie tylko o ochronę środowiska, ale o zdrowie i życie mieszkańców. Stąd bardzo duży odzew na te konsultacje społeczne, szczególnie środowisk, które od wielu już lat walczą ze smogiem w Polsce, ale również w naszym województwie. Jest sporo organizacji pozarządowych, które prowadzą akcje z tym związane, lobbują, namawiają i w takiej sytuacji, kiedy pojawia się tego typu projekt uchwały oczywiście wypowiadają się w tej sprawie. Z ogólnej liczby 163 wójtów, prezydentów, burmistrzów, prezydentów miast i starostw w naszym województwie, tylko 29 z nich przedłożyło swoją opinię, czyli na 163 samorzady napłynęło tylko 29 opinii. 24 spośród nich, właściwie zdecydowana większość, popierała nasz projekt wydłużenia terminu argumentując, że ma kłopoty z realizacją tej uchwały podając całą listę argumentów, powodów, przyczyn, dlaczego chcieliby wydłużenia tego terminu. A dlaczego nie udało się do tej pory pomimo obowiązującej uchwały tych kotłów w ich miejscowościach wymienić. Trzy opinie samorządów były negatywne. Nie chciały, aby w tym obszarze cokolwiek zmieniać. Jedna opinia była z propozycją innego terminu wymiany urządzeń grzewczych oraz jest jedno pismo bez wyrażenia właściwie żadnej opinii. Oczywiście można przyjąć, iż ci, którzy do nas bezpośrednio nie odpowiedzieli, przyjmując taką zasadę, że jeżeli nie odpowiadamy negatywnie, to brak odpowiedzi rozumiemy jako jej akceptację. Gdyby tak przyjąć to rzeczywiście zdecydowana większość włodarzy gmin, powiatów, wszystkich samorządów jest za wydłużeniem tego terminu realizacji naszej uchwały. Ale nie mieli odwagi nam tego napisać. To jest potem kwestia egzekucji – my, jak wiemy, stanowimy w tym zakresie jedynie prawo lokalne. Ale przecież nie mamy żadnych narzędzi egzekucyjnych. My jedynie zbieramy informacje. Monitorujemy realizację uchwały, nie mamy żadnych narzędzi egzekucyjnych. Wykonanie tychże uchwał jest po stronie prezydentów, burmistrzów i wójtów. To oni dysponując swoim aparatem administracyjnym, możliwościami, ustawowymi obowiązkami, są zobowiązani dbać o czyste powietrze i realizować uchwałę, którą podjęliśmy. Być może z tego powodu było to niewygodne, aby wypowiedzieć się w tej kwestii, bo oczywiście wydłużenie wiązałoby się z wzięciem odpowiedzialności z drugiej strony medalu, tzn. dłużej trujemy i dłużej narażamy się na dłuższe niebezpieczeństwo związane chociażby ze skutkami oddychania nieczystym powietrzem czyli rak, wiele chorób, które są wywoływane przez to i jest to ogromna w jakimś sensie odpowiedzialność. Tak postrzegamy te konsultacje, że większość naszych włodarzy po prostu nie chciało

uczestniczyć w tym dyskursie, bo właściwie jedna i druga strona medalu tego pytania, były obie niewygodne do wypowiedzenia się, bo trzeba by było się po którejś wypowiedzieć. Co do argumentów podnoszonych w tych opiniach, które były przeciwne zmianom tej uchwały czyli wydłużaniu terminu realizacji były takie: utrzymująca się zła jakość powietrza w województwie, która ma destrukcyjny wpływ na zdrowie mieszkańców – przedwczesne zgony, nowotwory, choroby układu krążenia, układu oddechowego. Po drugie było podnoszone poczucie niesprawiedliwości społecznej względem osób, które wymieniły kotły wiedząc, że ta uchwała obowiązuje, ale i nie tylko wiedząc jak one są szkodliwe. Po trzecie deprecjonowanie prawa. To był bardzo mocno podnoszony argument, że jedni się do niego stosują a drudzy nie. Tu już nie chodzi o to jakim wysiłkiem ekonomicznym taka czy inna rodzina, takie czy inne siedlisko dokonało wymiany kotła, ale też kwestia stosowania jednej miary dla wszystkich jeśli chodzi o prawo. I skłonność użytkowników urządzeń grzewczych do odkładania na ostatnią chwilę terminu ich wymiany. I tym samym spowolnienie procesu wymiany kotłów. Bywa w wielu przypadkach tak, że właściciele domów jednorodzinnych mają dwa kotły. Mają nowy kocioł i stary kocioł. I w zależności od tego jaka jest cena energii na rynku węgla czy innych materiałów, którymi dotąd palili, stosują takie czy inne urządzenia grzewcze. Nie jest to dobry prognostyk do tego, żeby rzeczywiście skutecznie pożegnać się ze smogiem i szkodliwymi substancjami. Dodam, że te tzw. kopciuchy, w których można spalać wszystko często są używane do tego, aby palić niebezpiecznymi substancjami, materiałami przede wszystkim plastik i gumy. I to jest ogromne źródło zanieczyszczenia i to takiego bardzo bezpośredniego. Wszyscy, którzy mieszkają na osiedlach domków jednorodzinnych lub w ich pobliżu lub przejeżdżają przez nie w okresie zimowo-jesiennym, w okresie grzewczym sami tego doświadczamy jak niebezpieczne i jak mocne są te zanieczyszczenia. I teraz argumenty podnoszone przez społeczeństwo, za tym, żeby jednak zmienić, były następujące, chociaż wyrażone niestety, mówię to, bo inicjatywa wydłużenia padła przecież ze strony zarządu, też była inspirowana dyskusją tu w czasie obrad. Mówię niestety, bo można było negocjować jakiś może inny termin i go skrócić. Ale nie mieliśmy żadnych argumentów na to, żeby w ogóle podjąć rozmowy na tym etapie z kimkolwiek jaki ten termin powinien właściwie być, ale przytoczę niektóre z tych argumentów podnoszonych przez tych, którzy chcieli wydłużyć ten czas do 2029 lub inny: trudności finansowe mieszkańców województwa, ubóstwo społeczeństwa, niezadawalające warunki programów wsparcia wymiany urządzeń grzewczych. To był podstawowy pierwszy punkt, jaki wszyscy zgłaszali, aby uwzględnić ich argumentacje i wnioski. Ponadto trudności techniczne związane z wymianą kotłów w starszych budynkach, konieczność gruntownej przebudowy instalacji może wiązać się z gruntownym remontem budynku ale też wymogami konserwatorskimi. Wymiana kotła nie oznacza często tylko wymiany kotła a czasami trzeba zmienić całe instalacje, a i może przebudować niektóre budynki. Więc koszt takiego projektu

to nie jest 5 czy 7 tys. zł tylko są to dziesiątki, a nawet więcej, i na to nie stać właścicieli użytkowników tych nieruchomości. Trudno oszacować ekonomiczny rodzaj ogrzewania w kontekście trudnej sytuacji na rynku paliw. Kryzys energetyczny wynikający m.in. z wojny w Ukrainie nie pomaga, a utrudnia takie perspektywiczne myślenie. Trudno nie zgodzić się z tym argumentem. Absolutnie ubóstwo energetyczne nasila się w związku z kryzysem w Ukrainie czy globalnym kryzysem energetycznym, którego jesteśmy świadkami. Raz ceny drożeją, raz spadają. Do końca nie wiadomo ile będzie kosztować dany materiał, nośnik energetyczny. I problem w szczególności osób starszych z uporaniem się z remontem związanym z wymianą źródła ciepła. Po prostu brakuje tu organizacyjnej umiejętności. Starsi ludzie, często samotni, którzy zamieszkują domy, nie wiedzą jak się zabrać do takiego tematu. Ale to są wszystkie sprawy, gdzie gminy powinny nieść pomoc, które mają wszelakie możliwości, aby włączyć się i pomóc swoim mieszkańcom, których skupiają i jako władze reprezentują. Takim osobom, które nie do końca potrafią ten proces przeprowadzić, pomóc to zrobić. I teraz jakie są fakty. Są takie, że zła jakość powietrza w naszym województwie spowodowana emisją zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego jest po prostu stałym elementem naszego życia. Poza tym udowodniono negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzi i na środowisko. Poza tym bardzo duża liczba kotłów do wymiany ponad 120 tys. kotłów pozaklasowych i ponad 69 tys. kotłów trzeciej i czwartej klasy, które powinny być wymienione do końca roku 2024 czyli przyszłego roku. To jest ogromny zakres prac i działań wymagający ogromnej mobilizacji co jest faktem i tu nie możemy z tym polemizować. Kryzys energetyczny wywołany wojną w Ukrainie, embargo energetyczne, surowce kopalniane sprowadzane z Rosji, zaburzenia na rynku energetycznym, podaży węgla, wzrost energii elektrycznej, ale i innych nośników, że to jest środowisko, w którym przychodzi nam realizować ten skomplikowany proces likwidacji kotłów. Inflacja powodująca niepewność ekonomiczną. Brak odpowiednich programów systemowych wsparcia finansowego, które wymagają modyfikacji i większej popularyzacji. Potrzebne są projekty finansowe, aby umożliwić społeczeństwu respektowanie prawa w postaci uchwały antysmogowej. Tu jest pole do działania, ogromna przestrzeń przede wszystkim instytucji rządowych, bo wiemy, że program czyste powietrze, czy środki którymi dysponuje Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, czy gminne środki, które pochodzą z opłat środowiskowych, a mogą być wykorzystane na bezpośrednią pomoc mieszkańcom w wymianie kotłów. To są narzędzia niezbędne do realizacji tego programu. Dlatego jest potrzebna jakaś analiza i dyskusja, z władzami tychże obszarów, aby jakieś ustalenia poczynić. Jest tego konkluzja, że mieszkańcy ubodzy energetycznie w pierwszej kolejności będą zaspakajać swoje potrzeby życiowe i trudno im się pogodzić ze świadomością, że są trucicielami powietrza. Jest to bardzo niesprawiedliwe, rzeczywiście taka opinia u wielu posiadających te kotły, występuje. Czują się bardzo niekomfortowo, kiedy są oskarżani, że

nie wymienili tych kotłów, są tacy, których stać, ale mówię o tych, których nie stać na wymianę. Nie mogą tego zrobić, a jednocześnie obciąża się ich tą sytuacją, w której się znajdują. Mówimy o jakimś rodzaju krzyku rozpaczycy tych ludzi. Co w związku z tym zrobić? Szanowni państwo, przeanalizowaliśmy sytuację w Polsce. W takiej sytuacji jak my województwa znajduje się siedem innych regionów. Oni nie podjęli decyzji o wydłużeniu terminu. Po prostu nie dotknęli w ogóle tego tematu. Cztery województwa mają termin do końca 2024 r. Chciałbym wrócić do tej sprawy i zaproponować państwu powrót do tej sprawy wiosną, ale wcześniej proszę państwa do wzięcia aktywnego udziału w debacie. Jest potrzebna rozmowa wszystkich stron, którą będziemy organizować 16 stycznia, tu w Toruniu, i już dzisiaj na nią zapraszam. To nie może być tak, że te argumenty, które tutaj przeczytałem, i za i przeciw, nie będą uwzględnione przez jednych czy przez drugich. Wszyscy jesteśmy mieszkańcami tego regionu. Wszyscy oddychamy tym samym powietrzem, ale też wiemy, że wykluczenia społeczne, ekonomiczne – różne przyczyny sprawiają, że tego programu nie można było wdrożyć w 100% w życie. Okazał się kompletnie niewykonalny. Trzeba sobie tę prawdę powiedzieć, zarówno jedna i druga strona, musimy wszyscy to zrozumieć. Oczywiście zaproszę też samorządowców, bo nie sądzę, że któryś z samorządowców właściwych gmin czy powiatów, są przeciwne wdrożeniu tej uchwały, efektów, które chcemy osiągnąć dzięki temu wdrożeniu. Też, nie sądzę, że chcą karać swoich mieszkańców czy upominać nie mając nic do zaproponowania w zamian, dlatego my chcemy jeszcze raz tę sprawę przeanalizować i przedyskutować, i być może wynegocjować jakieś nowe ramy uchwały, i być może nawet pokusimy się o uchylenie tej która dziś obowiązuje, bo mamy do tego prawo, a przyjęcie nowej. Zapraszam do tej rozmowy. Dziś nie jesteśmy w stanie odpowiedzieć pozytywnie na to zapytanie, które chcieliśmy tu przedłożyć państwu do zaopiniowania i przyjęcia, aby wydłużyć ten okres, ponieważ byłoby to tak samo pustosłowiem, jak właściwie to, że dzisiaj jest uchwała, która obowiązuje i jest niewykonywana. W związku z tym skoro jest martwą, to znaczy, że ona jest w ogóle, nie powiem, że niepotrzebna, ale mało efektywna, mało skuteczna. Dlatego musimy spojrzeć prawdzie w oczy. Jeszcze raz zaprosić wszystkie strony do rozmowy. My się przygotujemy również od strony statystycznej. Jak można, w jakim tempie, w jakim czasie możemy te normy ekologiczne jeśli chodzi o powietrze w naszym województwie, osiągnąć. Dlatego taka dzisiaj propozycja, aby tego projektu nie zgłaszać. Dzisiaj jest już ostatni termin, kiedy można było to zrobić, aby mogła wejść w życie, bo są potrzebne odpowiednie terminy, aby mogła wejść w życie, bo jest to prawo lokalne, aby mogła obowiązywać od 1 stycznia. Świadomie podjęliśmy decyzję, aby tej kwestii dziś nie procedować. Przekładamy naszą rozmowę i 16 stycznia jeszcze raz zapraszam wszystkich na otwartą debatę. Wypowiedzą się jedni i drudzy. Zaprosimy ekspertów w różnych dziedzinach. Zaprosimy

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, przedstawiciele „czystego powietrza”, wszystkich, którzy w tym zakresie powinni się wypowiedzieć”.

Odnosząc się do drugiego pytania dot. szpitala we Włocławku i tomografu komputerowego pan marszałek powiedział, że tak jest, że kiedy wycofujemy jakiś sprzęt, on jest czasami jeszcze użyteczny. W takim szpitalu jak Włocławek tomograf musi być sprawny i musi być najlepszej generacji, najlepszej jakości. Dlatego wyposażamy szpital w nowy tomograf i w nowy rezonans, cała diagnostyka obrazowa w tej chwili jest na etapie wymiany. To jest tryb jaki stosujemy w przypadku wszystkich aktywów trwałych. Tego typu urządzenia po prostu zbywamy na rynku wtórnym, aby mógł służyć w takich ośrodkach, w których spełni oczekiwania łącznie z oprogramowaniem, bo to jest oczywiste, jeżeli chodzi o jakiś przestarzały sprzęt. Jeżeli się prowadzi inwestycje, wymianę sprzętu, to trzeba podejmować decyzje i takie kompetencje zarząd posiada. Jeżeli chodzi z kolei o Toruń, to jest kwestia, która obowiązuje wszędzie. Zgodnie z ustawą w miastach grodzkich na prawach powiatu są zarządcami dróg wojewódzkich. Tytułarnie one nazywają się wojewódzkimi. I z tego powodu, pomimo że my nie mamy ani własności ani żadnych praw zarządczych trafiają do nas takie wnioski. Przyjęliśmy zwyczaj, że umarzamy te należności, bez względu na to jakie one są, bo inwestycje w miastach są bardzo drogie. Często to są dziesiątki czy setki milionów złotych, a że realizowane są w przebiegu dróg wojewódzkich, to nie pobieramy opłat, bo taką przyjęliśmy kiedyś zasadę i ją stosujemy.

W kwestii mostów powiedział, że odpowie na piśmie. Program, który został przyjęty w Polsce na budowę nowych mostów, nie wie w jakim procencie został zrealizowany, to są jakieś pojedyncze rzeczy. My składaliśmy wniosek o most w Solcu Kujawskim, ale nie tylko tam. Była korespondencja między nami o drogowcami. Czy jest jakiś nowy konkurs? Nie wie. Może pan dyrektor Mirosław Graczyk powie więcej na ten temat.

W kwestii portalu informacyjnego, który funkcjonuje w Kujawsko-Pomorskim Funduszu Rozwoju powiedział: „Proszę sobie darować te „wycieczki” o walce z panem prezydentem Zaleskim. Za długo się znamy z panem prezydentem Zaleskim, aby taką ciemnotę tu wciskać na tej sali”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała: „Zwłaszcza, że na potwierdzenie słów pana marszałka, mogę powiedzieć, że nigdzie jego nazwisko w takich kontekstach się nie pojawiło”.

Radny **Roman Jasiakiewicz** ad vocem, wspierając wypowiedź pana marszałka, odnosząc się do palenisk pozaklasowych, powiedział: „Musimy wziąć pod uwagę fakt, że na skutek pyłów zawieszonych a więc wskutek tych pozaklasowych palenisk, w Polsce na 100 tys. mieszkańców umiera każdego roku 79 osób. To są fakty, bo to nie jest tylko tak, że powietrze szkodzi, bo 79 osób umiera wskutek pyłów zawieszonych na 100 tys. mieszkańców. W Zachodniej Europie umiera 27 osób. Taka jest przepaść, która nas dzieli od

Europy. Te paleniska pozaklasowe śmiało możemy określić – jako śmierć, bo taki jest ich wymiar i taki jest ich skutek”.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** powiedział: „Panie marszałku, powiedział pan że ta uchwała obecnie obowiązująca, jest martwa. Nie mogę się z tym zgodzić, ponieważ ta uchwała powoduje, że duża część mieszkańców naszego województwa, znajdzie się od 1 stycznia poza prawem i może być przedmiotem karania mandatami. Nie jest to jakiś margines społeczeństwa tylko jest to naprawdę duża grupa ludzi, która często nie zmieniła tych pieców z przyczyn ekonomicznych. Mimo wsparcia, które można było uzyskać jednak musieli te pieniądze wyłożyć sami a wielu z nich nie miało też wiedzy o tym, że takie rygory w naszym województwie obowiązują. W związku z tym, nie można stwierdzić, że ta uchwała jest martwa. Ona niesie za sobą pewne konsekwencje i trudno w tej chwili powiedzieć w jakim stopniu, w jakim zakresie samorządy lokalne zechcą z tego prawa skorzystać. Mowa jest o piecach pozaklasowych, że one same są źródłem zła, tej sytuacji. Otóż nie, źródłem zła jest to czym się pali i jak się pali w tych piecach. I to nie jest tak, że gumą czy plastikami pali każdy użytkownik takiego pieca. To są sporadyczne przypadki. I od tego są straże gminne i straże miejskie, aby ten proceder ścigać co doprowadzi do poprawy sytuacji ekologicznej w naszym województwie. Samo eliminowanie pieców jest oczywiście rozwiązaniem, ale sam pan to dzisiaj stwierdził, że jest to niewykonalne. A od pierwszego stycznia duża część naszego społeczeństwa w województwie niestety znajdzie się poza prawem. Nie wiem dlaczego zdecydowaliście się państwo na tak restrykcyjne rozwiązanie i propozycje, w tej uchwale. Myśmy przedstawili naszą propozycję, która była daleko bliżej idąca. Była rozwiązaniem kompromisowym gdzie wprowadzaliśmy tylko dwuletnią karencję na wymianę pieców tzw. pozaklasowych, pozostawiając dla pozostałych pieców te terminy, które były ustalone wcześniej. Było to pewnego rodzaju ustawienie poziomów i etapów wymiany pieców. I mielibyśmy dwa lata, po pierwsze na działania edukacyjne, po drugie na działania promocyjne, po trzecie na jakieś ustalenie wspólnej strategii z samorządami lokalnymi tak, aby rzeczywiście nie karać ludzi za te wykroczenia w czambuł i rzeczywiście dostosować ten proces modernizacji naszego systemu modernizacji naszego systemu energetycznego i jakoś dostosować go do możliwości, które posiadamy. Nie wiem dlaczego poszliście w skrajne rozwiązanie, które musiało się spotkać z tego rodzaju reakcją ze strony różnego rodzaju środowisk. Jest to dla mnie od razu skazanie pewnej idei na przegraną. Mówi pan o powrocie na wiosnę do tej sprawy, a od 1 stycznia do wiosny jednak, musimy mieć świadomość tego, że duża część naszych mieszkańców będzie poza prawem. Przyznam szczerze, że jestem rozgoryczony tą pana decyzją. Mogliśmy przyjąć rozwiązanie kompromisowe i przez te dwa lata rzeczywiście wspólnymi siłami doprowadzić do tego, aby wymiana pieców miała racjonalny i rozsądny

charakter. Jednocześnie chciałbym zapytać czy jest dostępny raport z konsultacji, bo chciałbym się z nim zapoznać”.

Radny **Jarosław Katulski** powiedział: „Moja wypowiedź miała być ad vocem ale właśnie do wypowiedzi pana marszałka, bo chciałbym wesprzeć ją w pełni. Jestem mocno zbudowany tym, co pan marszałek powiedział i tym co planuje, że będą jeszcze dalsze, otwarte, publiczne konsultacje w gronie ekspertów przede wszystkim. Więc będzie można zastanowić się jak to powinno wyglądać. A ad vocem do wypowiedzi pana przewodniczącego Michała Krzemkowskiego chciałbym powiedzieć – panie przewodniczący, pana wypowiedź byłaby spójna, gdyby to było tak, że my naszą uchwałę antysmogową przyjęliśmy np. miesiąc temu. Ale ja chciałbym przypomnieć, że przyjęliśmy ją w 2019 r. To co przez te 4 lata się działo? Nikt nic nie robił? Otóż, był czas na to, aby te piece wymieniać, a włodarze tych gmin, którzy dzisiaj chcieliby prolongować wejście w życie tej uchwały, mieli czas na to, jak pomóc tym, których nie stać na wymianę pieców mimo różnego dofinansowań, które przecież były możliwe. I jeszcze do pana radnego Romana Jasiakiewicza, bo albo ja czegoś nie zrozumiałem albo pan radny trochę myli liczby. Bo w Polsce z powodu zanieczyszczania powietrza, które w 95% jest spowodowane pozaklasowymi piecami i w ogóle opalaniem paliwami stałymi, również węglem, bo nie ma czystego węgla, a pyły PM10 i PM5 są emitowane w wyniku spalania węgla. W wyniku spalania plastiku, gumy i tego wszystkiego co zalecał pan prezes Jarosław Kaczyński, czym wolno było palić za jego czasów, tak, wydzielają się przede wszystkim bezno(a)pireny czyli wprost rakotwórcze substancje. Wszystkie te substancje powodują, że w Polsce łącznie umiera 40 tys. ludzi, czyli np. pół Inowrocławia i ćwierć Torunia, takie są liczby, takie są fakty. Dlatego namawiam do tego, żeby prowadzić różnego rodzaju konsultacje, ale moim zdaniem, jak my tego nie wprowadzimy, a wprowadziliśmy 4 lata temu tę uchwałę, i był czas na to, żeby ją realizować. Dzisiaj to jest taki płacz wydaje mi się troszeczkę żalony, bo to trzeba było wszystko zrobić. Jak my nie postawimy twardo tego tematu, i nie wyegzekwujemy tego, że po prostu nie wolno palić, i niech gminy teraz jak najszybciej sobie radzą. Niech się zastanowią jak swoim mieszkańcom pomóc. My będziemy im kibicować”.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** powiedział: „Chciałbym tu jednak wziąć w obronę włodarzy lokalnych samorządów, bo różna tam była postawa. Z jednej strony niektórzy sobie to zlekceważyli, z drugiej strony uruchomili programy, i też, jak rozmawiałem z nimi to po prostu skala zainteresowania nie była zbyt duża. A też, i skala możliwości dotowania przez samorządy, najczęściej samorządy wiejskie, biedne – nie była duża. A zasadniczym problemem przy tym systemie jest to, że musi być wkład własny. I bardzo często on był problemem. Ale również problemem był brak wiedzy. Spotykałem się z ludźmi, którzy w październiku tego roku, twierdzili, że oni nie wiedzą, że jakiś taki zakaz jest i że oni muszą te piece wymienić i co oni mają w tej chwili zrobić. Po prostu my z tą

informacją nie trafiliśmy. I to nie jest tylko wina samorządów gminnych, ale również samorządu województwa, że tej promocji nie było. Każdy powinien do skrzynki dostać prospekt, ulotkę z kompleksową informacją na ten temat. Ta informacja nie trafiła do ludzi”.

Radny **Roman Jasiakiewicz** ad vocem powiedział: „Do wypowiedzi pana radnego Jarosława Katulskiego, między naszymi wypowiedziami nie ma sprzeczności. Ja potwierdzam – 40 tys. osób umiera na skutek zanieczyszczenia powietrza. Ja mówię o proporcji wyłącznie pyłu zawieszonego w tej małej, drobnej części, który jest pioruńsko niebezpieczny”.

Radny **Jerzy Gawęda** powiedział: „Panie marszałku, w momencie powoływania portalu ja zwracałem na to uwagę, że granica pomiędzy tego rodzaju portalami, a więc które mają być w samorządzie powołane do promocji a polityką, jest bardzo cienka. I nie możemy pozostawić tego rodzaju dyskusji i rozważań obojętnie. Jest to precedens, że jeden samorząd próbuje występować przeciwko drugiemu samorządowi, bez względu, że są niezależne. To na przyszłość podważa wiarygodność pomiędzy nimi i doprowadza do niepotrzebnych, panie marszałku, konfliktów. Ja powiem w ten sposób. Ze względu, że samorządy są niezależne, ale skala i siła możliwości oddziaływania sejmiku na poszczególne samorządy pod względem ekonomicznym jest bardzo duża. I to, co pan powiedział, nie możemy sprowadzić do elementu, że pan tego pana zna, a tamtego pan nie zna. Dlatego mi chodzi o to, żeby zwrócić uwagę, i żeby tego rodzaju polityczne dyskusje nie były prowadzone na portalu samorządowym”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała: „Rozumiem, że dysponuje pan jakimiś cytatami albo przygotował się pan do tego merytorycznie, bo część radnych w ogóle nie wie nad czym my dyskutujemy”.

Przewodniczący Klubu Radnych Koalicji Obywatelskiej **Robert Malinowski** powiedział: „Szanowni państwo, przypomnę tylko, że w czerwcu 2019 r. podejmowaliśmy uchwałę, nazwijmy ją smogową, to ona była skonsultowana z wszystkimi samorządami i z organizacjami pozarządowymi, konsultacje były u nas, ale też wyjeżdżaliśmy w teren, i była mniej więcej jednomyślność samorządów w tej sprawie. Podsumuję to tak, nasze prawo miejscowe tworzymy po to, żeby samorządy niższego szczebla go wykonywały. Dzisiaj po 4,5 roku mogę stwierdzić, że samorządy niższego szczebla tego nie wykonują. Dopiero jak przychodzi godzina próby, czyli ostatni termin, to się wszyscy budzą i mówią – nie zdążymy tego zrobić. W roku 2022 samorządy przeprowadziły kontrolę odnośnie palenisk w domach. Wszystkie samorządy mają dzisiaj takie uregulowania prawne, że mogą powoływać stosowne komisje do tego, żeby w terenie sprawdzać jakie są kotły, a nie tylko miasta. Miasta mają lżej, bo mają straże miejskie. Ale miasta na to różnie reagują. Powiem jak to wygląda w sensie formalnym. Czy te miasta i samorządy to robią. Nasze województwo jeżeli chodzi o program ochrony środowiska z podziałem na cztery grupy: trzy duże miasta i reszta

województwa. Np. w roku 2022 w Bydgoszczy były 1572 kontrole – moja ocena jest tu wysoka: Toruń to 329 kontrole; Włocławek to 103 kontrole, Grudziądz, Inowrocław i reszta województwa to 2843 kontrole, w Grudziądzu było 450 kontrole. To jest ilość kontroli przeprowadzonych przez samorządy. Oprócz tego samorządy lokalne mogą wprowadzać swoje ograniczenia, i wprowadzają te ograniczenia, np.: zakaz eksploatacja kotłów na paliwa stałe w nowych budynkach lub lokalach; zakaz wymiany funkcjonalnych kotłów na nowe kotły, jeżeli ktoś ma i chce wymienić na nowy, to nie ma na to zgody; zakaz eksploatacji pomieszczeń na paliwa stałe, chodzi tu głównie o dodatkowe źródła ciepła, np. kominki jeżeli nie ma drugiego źródła ciepła; zakaz eksploatacji wszystkich kotłów po 31 grudnia 2029 r. Program czyste powietrze nie jest programem doskonałym, jest słabym programem, który nie rozwiązuje podstawowych problemów ekologicznych mieszkańców. Są tam progi dochodowe. I żeby uzyskać 85% dofinansowania z tego programu trzeba mieć dochód poniżej 1700 zł oprócz tego jest 15%. Oczywiście gminy w swoim zasobie ekonomicznym, w swoich budżetach mogą zaplanować dodatkowe wsparcie. Pracowałem swego czasu w ratuszu w Grudziądzu i wspieraliśmy usuwanie azbestu, ale mogliśmy wspierać wtedy również usuwanie kotłów czyli gminy mają takie możliwości. Gminy mają również możliwości egzekwowania w sposób oczywiście z uwzględnieniem warunków społecznych. Bo jeżeli ktoś nie może to jest co innego, a co innego jak ktoś może, a tego nie robi. Jakie są z tego wyjścia. Wyjście jest takie, żeby zmienić warunki programu czyste powietrze o czym dyskutujemy w wojewódzkim funduszu ale przede wszystkim zaktywizować samorządy niższego szczebla czyli wójtów. Stąd uważam, że spotkanie w tej sprawie 16.01.2024 r. będzie takim początkiem dyskusji z samorządami, że jednak to trzeba zrobić. Inaczej od tego nie odejdziemy. Pyły zawieszane PM10, PM2,5 czyli benzo(a)piren to jest paskudztwo, które w tajny sposób, bo tego nikt nie jest w stanie przy codziennym oddychaniu stwierdzić, czy my tym oddychamy czy nie, bo jest odczucie subiektywne, ale to widnieje i to istnieje. I musimy zachęcić do tego lokalne samorządy, mocno zachęcić, żeby się za to wzięły, bo to one muszą to egzekwować”.

Radny **Jacek Gajewski** powiedział: „Chciałbym się zwrócić z prośbą do radnego Jerzego Gawędy, aby udostępnił nam ten artykuł, w którym padają słowa, że pan marszałek zamierza obalić legalnie wybranego, urzędującego prezydenta Michała Zaleskiego. Przejrzałem portal kujawy-pomorze.info jest jeden artykuł, w którym autor pan Ryszard Warta prowadzi dywagacje, przypuszczenia na temat tego kto będzie kandydował w wyborach prezydenckich w Grudziądzu, Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku, Inowrocławiu. Nie ma tam nigdzie nazwiska pana marszałka. I tytułem wyjaśnienia, bo czasami mam wrażenie przysłuchując się wypowiedziom pana radnego Gawędy, że nie do końca chyba rozumie znaczenie słów, których używa. I słowo – obalić, obalać – zgodnie ze słownikiem języka polskiego PWN znaczy: przymocą pozbawić władzy lub doprowadzić do upadku”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że wprowadzamy słownik języka polskiego na obrady sejmiku.

Marszałek **Piotr Całbecki** powiedział: „Dlatego panie przewodniczący, ten 16 stycznia, bo to nie chodzi o wydłużenie terminu, a chodzi o zaangażowanie tych, którzy mają egzekwować prawo, które my stanowimy. Bez samorządów, bez programów wspierających, nic z tego nie wyjdzie. Oczywiście jaką będą stosować miarę, mam nadzieję, nie restrykcyjną, bo restrykcje nic nie dadzą, bo jedynie upomnienia, jeżeli jest rzeczywiście łamane prawo, bo takie kompetencje prezydenci, burmistrzowie, wójtowie, mają. Chciałbym, aby przy tym stole usiedli przedstawiciele korporacji samorządowych, aby od kuchni zastanowić się jakie powinny być te programy, bo będzie coraz trudniej. Jeżeli do dzisiaj tylko tyle udało się tych kotłów wymienić, a są narzędzia, wspierające od strony finansowej ten program, i tak mało udało się tego zrobić, to dzisiaj zdejmowanie tej uchwały czy wydłużanie, jeszcze bardziej spowolni ten proces a nas uśpi, nic nie będziemy mogli wtedy robić. Dlatego niestety będziemy pracować pod prężeniem prawa, które jest nieegzekwowane, nie jest wdrożone. Być może z tego powodu będziemy bardziej zmotywowani, mówię o wszystkich samorządowcach, żeby podjąć szczerą realną dyskusję na temat jak tę sytuację zmienić. 160 tys. kotłów to jest aż i tylko. To nie są rzeczy nie do zrobienia, tylko musimy wspólnymi siłami z samorządowcami o tym porozmawiać, jak to zrobić, a myślę, że ekolodzy tylko nam przyklasną, kiedy przyjdziemy z nowym projektem realnym do wdrożenia do realizacji. Przecież od tego jesteśmy, żeby uchylać również zmiany. Nawet jeżeli dzisiaj nie podejmujemy żadnego wydłużenia, żadnego przesunięcia to wrócimy do tej kwestii i będziemy pracować tak długo aż ten projekt w miarę naszych możliwości, bo przecież, co my możemy zdecydować za rząd, za sejm, jeżeli oni tam decydują o środkach finansowych i o wielu innych rzeczach, jak funkcjonują fundusze takie czy inne. Ale liczę na to, że i tu znajdziemy przychylność i będziemy mogli realny plan wymiany tych kotłów przeprowadzić. W pierwszej kolejności to jest taki wniosek ogólny tych, którzy najbardziej zanieczyszczają i tam, gdzie jest największe ubóstwo energetyczne. Ci ludzie naprawdę potrzebują wsparcia, nie tyle zachęty, owszem informacji czy edukacji, ale przede wszystkim zachęty finansowej, wręcz organizacyjnej. Bo jeżeli ktoś ma przebudować cały dom, całe życie tego nie robił, bo nie miał pieniędzy, to jak ma dzisiaj nagle wyłożyć np. 100 tys. czy inną kwotę, żeby taką inwestycję przeprowadzić, jest to często dla kogoś niemożliwe”.

Radny **Jerzy Gawęda** ad vocem powiedział: „Szanowni państwo, możemy wszystko bagatelizować, sprowadzić do śmiechu, do kpiny. Proszę przeanalizować wywiad z 11 listopada, a po tej analizie państwo wyrobią sobie zdanie. Ja jednoznacznie odbieram, że przekroczono wszelkie zasady, które były przy powołaniu i celu tego portalu”.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** podziękowała za podanie adresu bibliograficznego. Sądzi, że radni to wykorzystają i potem będzie materiał do dyskusji.

Z kolei przewodnicząca sejmiku powiedziała, że 15 listopada 2023 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę w sprawie przyjęcia projektu „Programu polityki zdrowotnej z zakresu wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”. Bardzo serdecznie podziękowała panu marszałkowi oraz zarządowi województwa. Podziękowała zespołowi radnych ds. „in vitro” pani Katarzynie Lubańskiej, panu Jarosławowi Katulskiemu, panu Wojciechowi Szczęsnemu, panu Łukaszowi Krupie za pracę nad projektem. Podziękowała pani Agnieszce Kłopotek posłance na Sejm RP, wtedy wiceprzewodniczącej sejmiku, która wypowiadała się jako prezeska Oddziału Kujawsko-Pomorskiego Kobiety w Centrum, również w tej sprawie i jej zaangażowanie. Podziękowała również pani Krystynie Żejmo-Wysockiej dyrektorze Departamentu Spraw Społecznych i Zdrowia oraz pani Barbarze Ptaszyńskiej naczelniczce Wydziału Zdrowia za wkład w opracowanie projektu programu.

W kolejności procedury projekt „Programu polityki zdrowotnej z zakresu wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”, będzie poddany konsultacjom z gminami i powiatami a następnie będzie przesłany do Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji celem zaopiniowania. Podsumowując jeszcze raz, z całego serca nie tylko w swoim imieniu, ale w imieniu wszystkich par, które będą cieszyły się z tego, że oprócz programu rządowego będzie również program wojewódzki, serdecznie wszystkim podziękowała.

Więcej pytań ani uwag nie zgłoszono. Sejmik informację rozpatrzył.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji kolejnych punktów porządku, które przewidywały:

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie wyboru najkorzystniejszej oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie podstawowym – projekt zarządu województwa – druk nr 133/23 (zał. nr 20); Komisja Budżetu i Finansów pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 4 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 20 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego – projekt zarządu województwa – druk nr 138/23 (zał. nr 21); Komisja Budżetu i Finansów pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 4 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; Komisja Polityki Regionalnej, Rozwoju Województwa i Infrastruktury pozytywnie

zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 5 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 21 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie ustalenia stawek dotacji przedmiotowych dla operatorów świadczących usługi publiczne w zakresie publicznego transportu zbiorowego w transporcie kolejowym w okresie od 10 grudnia 2023 r. do 14 grudnia 2024 r. – projekt zarządu województwa – druk nr 140/23 (zał. nr 22); Komisja Budżetu i Finansów pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 4 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; Komisja Polityki Regionalnej, Rozwoju Województwa i Infrastruktury pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 5 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 21 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie ustalenia stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg wojewódzkich – projekt zarządu województwa – druk nr 143/23 (zał. nr 23); Komisja Polityki Regionalnej, Rozwoju Województwa i Infrastruktury pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 5 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 21 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości – projekt zarządu województwa – druk nr 144/23 (zał. nr 24); Komisja Polityki Regionalnej, Rozwoju Województwa i Infrastruktury pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 5 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 21 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie nadania Statutu Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Seniorów – projekt zarządu województwa – druk nr 142/23 (zał. nr 25); Komisja Pracy, Pomocy Społecznej i Bezpieczeństwa pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 5 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 21 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2024 roku – projekt zarządu województwa – druk nr 130/23 (zał. nr 26); Komisja Pracy, Pomocy Społecznej i Bezpieczeństwa pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 4 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących. Przystąpiono do zgłaszania pytań i uwag.

Radny **Michał Czepek** zapytał o kwotę jaką prezes PFRON przekaże? W jakim miesiącu i w jaki sposób będzie prowadzony nabór na dofinansowanie robót budowlanych, czyli jednych z trzech przedsięwzięć?

p.o. Dyrektor Departamentu Spraw Społecznych i Zdrowia **Krystyna Żejmo-Wysocka** powiedziała, że te 3 zadania, na które pozwalają nam przepisy zawsze dzielimy o tej samej porze roku czyli w listopadzie. Środki PFRON, które dostanie nasz samorząd województwa będą znane w kwocie nie wcześniej niż pod koniec lutego 2024 r., a na rok 2023 otrzymaliśmy ponad 20,3 mln zł na te zadania, ponieważ wzrasta dofinansowanie w roku 2024 na jednego uczestnika warsztatów terapii zajęciowej i jednego uczestnika ZAZ-u a mamy ich 9, i my im przekazujemy pieniądze więc sądzimy, że kwota jaką samorząd województwa otrzyma powinna być od 23 mln zł do 24 mln zł. Informacja nt. dofinansowania robót budowlanych jest na naszej stronie internetowej, że przyjmujemy wnioski na dofinansowanie ze środków PFRON-u tych zadań z wyjątkiem rozbiórki obiektów czyli jeżeli ktoś chce rozebrać obiekt to tego się nie dofinansowuje. A jeżeli ktoś chce np. zrobić podjazd, windę, salę rehabilitacyjną, to może złożyć. Termin to 30 listopada. To będą wnioski, które departament sprawdzi, oceni i listę rankingową przedstawi zarządowi województwa do zaakceptowania. Przez ostatnie trzy lata chyba nie odrzuciliśmy dobrze wypełnionego wniosku. Departament jest też po to, aby wnioskodawcy pewne rzeczy wytłumaczyć, jest podawany też termin do poprawy wniosku.

Więcej pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 22 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie wyboru przedstawicieli do składu rady społecznej w podmiocie leczniczym niebędącym przedsiębiorcą – projekt zarządu województwa – druk nr 131/23 (dot. Sanatorium Uzdrowskiego „Przy Tężni” im. dr. Józefa Krzywińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z.) (zał. nr 27); zgodnie z uzgodnieniem konwentu kandydatami na przedstawicieli Województwa Kujawsko-Pomorskiego do rady zostali zgłoszeni: pani Elżbieta Piniewska, pan Eligiusz Patalas, pan Dariusz Kurzawa, pan Jerzy Gawęda; innych kandydatów nie zgłoszono; kandydaci wyrazili zgody; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 22 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie powołania rady społecznej w podmiocie leczniczym niebędącym przedsiębiorcą – projekt zarządu województwa – druk nr 132/23 (dot. Sanatorium Uzdrowskiego „Przy Tężni” im. dr. Józefa Krzywińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z.). (zał. nr 28); proponowany skład rady społecznej to: 1) pan Michał Korolko – przewodniczący Rady – osoba wyznaczona przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego; 2) pan Przemysław Piotr Dobrychłop – członek Rady - przedstawiciel Wojewody Kujawsko-Pomorskiego; 3) pan Krystian Kałużny – członek Rady - przedstawiciel

Naczelnej Rady Lekarskiej; 4) pani Katarzyna Florek – członkini Rady - przedstawicielka Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych; 5) pan Jerzy Gawęda - członek rady - przedstawiciel Województwa Kujawsko-Pomorskiego; 6) pan Dariusz Kurzawa - członek rady - przedstawiciel Województwa Kujawsko-Pomorskiego; 7) pan Eligiusz Patalas - członek rady - przedstawiciel Województwa Kujawsko-Pomorskiego; 8) pani Elżbieta Piniewska - członkini rady – przedstawicielka Województwa Kujawsko-Pomorskiego; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 23 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie zmiany statutu Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji i Innowacji w Toruniu – projekt zarządu województwa – druk nr 139/23 (zał. nr 29); Komisja Edukacji i Nauki pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 4 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących.

Przystąpiono do zgłaszania pytań ani uwag.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** zapytał skąd ta propozycja, aby była funkcja zastępcy w tej instytucji? Dlaczego takie dziwaczne rozwiązanie, że jeden z kierowników filii Centrum ma być zastępcą? Trudno sobie wyobrazić, żeby właściwie wykonywał swoją funkcję kierownika jednocześnie będąc zastępcą dyrektora? Powstaje sytuacja faworyzowania jednego z kierowników. Nie za bardzo rozumie, jaki jest cel, jaka jest idea tego rozwiązania czy rzeczywiście jest tak, że ten ośrodek potrzebuje dwóch dyrektorów? A jeżeli rzeczywiście potrzebuje, bo jest tyle pracy i obowiązków, to lepszym rozwiązaniem byłoby, aby zastępca był spoza grona kierowników filii we Włocławku, w Grudziądzu, Inowrocławiu. Jaki jest cel takiego dziwnego rozwiązania?

Marszałek **Piotr Całbecki** powiedział, że ta zmiana ma na celu wprowadzenie pewnej formy nobilitacji i rangi osoby, która będzie kierować właśnie oddziałami, jeżeli pojawią się kolejne w Inowrocławiu i we Włocławku, mamy już w Grudziądzu, żeby to była ranga dyrektora. I też odpowiedni tytuł, kiedy będzie reprezentować de facto ta osoba tę część na zewnątrz. Bo trudno sobie wyobrazić, aby to była inna ranga, to będą w dużej mierze takie niezależne placówki, które muszą mieć jednak jakąś podległość, i stąd ten tytuł zastępcy, bo będą to właściwie od strony programowej i organizacyjnej – nazywamy je filiami, będą miały bardzo dużą samodzielność a jednocześnie i odpowiedzialność, stąd ta zmiana.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** ad vocem skoro jedna filia będzie miała zastępcę dyrektora, to niech będzie czterech zastępców dyrektorów i wtedy ranga ich będzie równa.

Marszałek **Piotr Całbecki** powiedział, że będą kolejni zastępcy.

Przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej – projekt zarządu województwa – druk nr 134/23. (zał. nr 30); Komisja Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Poszanowania Energii pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 3 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie rozpatrzenia petycji – projekt Komisji Skarg, Wniosków i Petycji – druk nr 18/23 (zał. nr 31); pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 23 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy – projekt zarządu województwa – druk nr 135/23 oraz materiały dodatkowe (zał. nr 32); Komisja Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Poszanowania Energii pozytywnie zaopiniowała projekt uchwały: wynik głosowania: 4 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie powołania Młodzieżowego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz przyjęcia jego statutu – projekt zarządu województwa – druk nr 141/23 (zał. nr 33); proponowane zmiany to m.in: dodanie preambuły; wprowadzenie słowniczka pojęć; wprowadzenie zapisów dotyczących Prezydium Młodzieżowego Sejmiku, w skład którego wchodzi: Przewodniczący Młodzieżowego Sejmiku, dwóch Wiceprzewodniczących Sejmiku, Sekretarz Młodzieżowego Sejmiku; określenie zadań poszczególnych członków Prezydium; wprowadzenie zmian o charakterze porządkowym, m.in. uporządkowano nazwy rozdziałów; dodanie do składu komisji konkursowej wybierającej członków Młodzieżowego Sejmiku - 3 przedstawicieli obecnej kadencji Młodzieżowego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, którzy nie będą ubiegali się o mandat w nowej kadencji; wprowadzenie zapisów dotyczących zakresu pracy i zadań Komisji Rewizyjnej. Projekt poddany będzie konsultacjom; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 23 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie przekazania skargi według właściwości – projekt Komisji Skarg, Wniosków i Petycji – druk nr 16/23 (zał. nr 34); Przystąpiono do zgłaszania pytań i uwag.

Przewodniczący Komisji Skarg, Wniosków i Petycji **Rafał Sobolewski** powiedział, że chciałby zasygnalizować jeden punkt uzasadnienia, że komisja popiera ten wniosek, który

został złożony przez Stowarzyszenie Uczciwa Gmina w Łabiszynie i jednocześnie prosimy marszałka województwa o to, aby ten wniosek zrealizował. Formalnie skarga na wicemarszałka jest przekazywana zgodnie z właściwością, a jednocześnie zauważona jest potrzeba zorganizowania skrzyżowania, w taki sposób jak właśnie stowarzyszenie prosi, co było przedmiotem obrad dzisiejszej komisji wraz z przedstawicielami zarządu województwa. Więcej pytań ani uwag nie zgłoszono. Przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

- rozpatrzenie i podjęcie uchwały w sprawie przekazania skargi według właściwości – projekt Komisji Skarg, Wniosków i Petycji – druk nr 17/23 (zał. nr 35); ze względu na ochronę danych osobowych osób fizycznych treść dokumentów w tym zakresie została zanonimizowana; pytań ani uwag nie zgłoszono; przystąpiono do głosowania uchwały; wynik głosowania: 24 głosy za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących; sejmik uchwałę podjął.

Następnie przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji kolejnego punktu porządku obrad, który przewidywał informację o zgłoszonych interpelacjach i zapytaniach (zał. nr 36). Radni informację otrzymali.

Przystąpiono do zgłaszania uwag.

Przewodniczący Klubu Radnych PiS **Michał Krzemkowski** powiedział, że słusznie pani przewodnicząca zwróciła uwagę, że niepotrzebnie zgłaszał w punkcie informacja z pracy sejmiku, że złożył 6 listopada dwa zapytania do pana marszałka. Zazwyczaj były odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni, a minęły trzy tygodnie i nie ma żadnych odpowiedzi. A jednocześnie zapytania nie są ujęte w wykazie. Z czego wynika ten brak informacji i brak odpowiedzi.

Marszałek **Piotr Całbecki** powiedział, że może z tego powodu, że nie zdążył przejrzeć całej korespondencji. Jeśli są przygotowane to dotrą do pana radnego. Tu nie ma żadnej zwłoki, a jedynie to kwestie organizacyjne.

Więcej uwag nie było. Sejmik informację rozpatrzył.

Z kolei przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji punktu dotyczącego interpelacji i zapytań radnych. Przypomniała, że po przedstawieniu interpelacji bądź zapytania należy je złożyć na piśmie. Poprosiła pana marszałka o udzielenie pisemnej odpowiedzi.

Wiceprzewodniczący sejmiku **Łukasz Krupa** powiedział, że złoży na piśmie interpelację chociaż nie ma jej na dzisiaj przygotowanej, ale chciałby poddać taką możliwość, aby nasze Województwo zorganizowało wojewódzki budżet obywatelski. Niektóre województwa posiadają takie budżety obywatelskie. Niektóre mają je od wielu lat. Województwo Śląskie; Małopolskie, Łódzkie, Mazowieckie, Opolskie. Partycypacja społeczna jest coraz bardziej pożądanym elementem zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego. Są budżety obywatelskie, budżety miejskie i cieszą się ogromną

popularnością. Frekwencje w głosowaniu budują też pewną relacje wokół projektów, nakręcają środowiska do tego, aby aktywizować się, aby projekty składać lub później je odpowiednio wspierać przy procesie głosowania. Szczegóły regulaminowe są do przeanalizowania. Regulaminy innych województw się różnią. Nasz należałoby dostosować do naszych warunków i potrzeb. Ale można to zrobić w sposób taki, aby całe województwo było nim objęte. Bo województwa są podzielone na regiony powiatami, tak żeby projekty mogły mieć charakter ogólnowojewódzki albo regionalny. Tak, żeby nie było dominacji dużych miast, a żeby potencjalne środki na partycypację społeczną były rozłożone równomiernie po województwie. Myśli, że jest to ciekawa inicjatywa. W przyszłym roku należałoby rozpocząć ten proces, żeby był czas na zgłaszanie projektów i głosowanie a realizacja w 2025 r., co na przyszły rok by żadnych skutków finansowych nie rodziło, a byłaby to ciekawa inicjatywa, aby jeszcze w tej kadencji sejmik uchwalił ten program, który byłby później cykliczny.

Marszałek **Piotr Calbecki** powiedział, że chciałby ustosunkować się do tego wniosku. Jest w tej chwili taki czas, kiedy konstytuują się nowe lokalne grupy działania – no nowo. Jak wiadomo one będą dysponować budżetem łącznie 100 mln euro. W tym 50 mln to środki z naszego programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza. Lokalne grupy działania są niczym innym jak emanacją społeczeństwa obywatelskiego – powinny przynajmniej tak funkcjonować. W ramach LGD zasady wydatkowania środków będą takie, aby partycypacja społeczeństwa w dokonywaniu wyboru projektów była na jak najniższym poziomie. I nie same LGD mają być tymi, które proponują i realizują, ogłaszają konkursy według własnych kryteriów do zarządu, aby je potwierdzić. Ale żeby w tym partycypowały środowiska o bardzo szerokim zakresie i ugruntowane w terenie, jako reprezentatywna i zorganizowana w środowisku społeczeństwa obywatelskiego. Mowa jest o sołectwach, o NGO, radach osiedli, i podobnych. Taki wojewódzki budżet obywatelski, gdyby powiązać z tymi inicjatywami na zasadzie wkładu własnego do projektu, bo często brakuje nawet środków na wkład własny, a wszędzie jest wymagany co najmniej 15% wkład własny, mógłby być świetnym uzupełnieniem i wsparciem tegoż procesu poszukiwania ciekawych projektów na poziomie podstawowym. Oczywiście budżet obywatelski tak jak to obserwujemy w gminach, szczególnie dużych miast, jest budżetem takim różnorodnym, tu nie ma ograniczeń, bo w przypadku naszych LGD to one dysponują środkami w ramach EFS-u. Tu granty, które będziemy udzielać muszą być zgodne z celami, które mamy zapisane w EFS-ie. To są projekty miękkie. Te inicjatywy powinniśmy jak najbardziej skanalizować i wesprzeć z budżetu obywatelskiego. Ale zgadza się, że niektórych nie da się sfinansować ze środków unijnych. Ale sądzi, że zanim dopracujemy się tego mechanizmu, bo mówimy już o przyszłorocznym budżecie województwa, warto byłoby włączyć się mocniej w pracę LGD. Zapraszam, będziemy mieli uroczystość wręczenia umów dla nowych grup

działania w grudniu, żeby w większym zakresie rozpropagować możliwości jakimi dysponują. Bo to są niemałe pieniądze, które powinny trafić jak najbardziej, jako inicjatywy oddolne i obywatelskie w formie bardzo przyjaznej, bo grantów. Ale nie zmienia to faktu, że taki budżet obywatelski mógłby funkcjonować. Wie, że inne województwa go mają. Jak zarządzać takim funduszem to jest już odrębny temat, ale sądzi, że powiązanie go w jakimś stopniu z polityką, którą realizujemy poprzez fundusze unijne, ma jak najbardziej głębokie uzasadnienie i sens.

Wiceprzewodniczący sejmiku **Łukasz Krupa** podziękował za odpowiedź. Sądzi, że jeżeli budżet obywatelski miałby być to, żeby był czymś obok lokalnych grup działania, bo one faktycznie mają dosyć duże środki, ale też przez to, że są to środki unijne to są dość mocno sprofilowane na jakie działania mogą być przeznaczone. A budżet obywatelski, gdyby wejść głębiej, to wnioski potrafią zaskoczyć. Widzi to w budżecie bydgoskim, choć się tym nie zajmuje, to patrząc z punktu widzenia aktywności chociażby lokalnej społeczności na osiedlach, to bardzo dużo wniósł budżet obywatelski. Czy są realizowane projekty? Czasami miękkie, na które pewnie środki unijne nie mogły by być przeznaczone, bo tak by się nie dało tych wskaźników dopasować. A aktywizują i wąskie grupy w poszczególnych sektorach życia. W obszarze kultury czy sportu czy innych, ale również całe grupy mieszkańców danych osiedli, dzielnic, którzy jak zobaczyli wzorem prekursorów, którzy na swoim osiedlu coś fajnego zrobili, to później się rozlało po całym mieście. Czasami są to nieduże środki, a przynoszą fajne społeczne efekty. Dlatego będzie zachęcał do tego, aby przeanalizować jak to funkcjonuje w innych województwach. Z pewnością większość tych środków trafi na działania związane z instytucjami wojewódzkimi lub powiązanymi z Urzędem Marszałkowskim, bo tylko tak mogą być te środki wydatkowane, ale być może coś ciekawego będzie można zrobić.

Wiceprzewodniczący sejmiku **Wojciech Jaranowski** powiedział, że w latach 2006-2012 samorząd województwa realizował program wsparcie najuboższych gmin, tzw. Fundusz Wsparcia. Można by było wrócić do tego co było i w połączeniu z budżetem obywatelskim – to było 10-12 mln zł, można by to skierować do najuboższych gmin. Tak uważa.

Nie zgłoszono więcej interpelacji i zapytań.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** przystąpiła do realizacji punktu porządku obrad, który przewidywał wolne głosy i wnioski.

Radny **Roman Jasiakiewicz** powiedział, że nie daje mu spokoju dyskusja z panem radnym Jarosławem Katulskim. Chciałby mocno podkreślić, że się w niczym nie pomylił, i mówił rzeczy prawidłowe. Nie opierał się na wynikach gazetowych tylko opierał się na danych statystycznych. W danych statystycznych śmiertelność odnosi się do 100 tys. mieszkańców. I wystarczy skalę śmiertelności 79-80 osób na skutek pyłów zawieszonych

a więc zanieczyszczania atmosfery m.in. przez paleniska, pomnożyć przez populację Polski to wychodzi, że ok. 28-30 tys. osób w Polsce umrze. To są rzeczy bezsporne. Dane, o których mówił pan radny Jarosław Katulski są z lat 2020-2021 czyli wcześniejszych. Widać, że inicjatywa samorządów, rządowych działań, funduszu ochrony środowiska przynosi efekty i dążmy do tego. Zauważył, że w tym samym czasie na Zachodzie, w Polsce ok. 20-30 tys. osób umrze, a na Zachodzie, gdzie są bardziej restrykcyjne zasady, umrze w tym czasie ok. 9,5 tys. osób przy tej samej populacji. Taka jest radyklana zmiana, a więc nie odstępujemy o krok od ratowania ludzi przed niepotrzebną śmiercią.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że jako przewodnicząca sejmiku jest dumna z radnych, którzy starają się za wszelką cenę opierać na faktach.

Radny **Stanisław Pawlak** powiedział, że 1 stycznia 1998 r. zaczęły funkcjonować samorządy stopnia powiatowego i wojewódzkiego. Za miesiąc będziemy obchodzić 25. Rocznicę, gdy działamy tutaj na tej sali dla dobra mieszkańców naszego województwa. Jednak to nasze województwo, jak wszyscy pamiętamy, powstało w ostatniej chwili, wbrew działaniom różnych osób, które nie chciały, żeby kujawsko-pomorskie zaistniało na mapie Polski. I przez te 25 lat były różne też działania, żeby nasze województwa hamować w rozwoju, żeby udowodnić, że ono jednak niepotrzebnie powstało. Takim dowodem potwierdzającym ten fakt, jest raport pt. Korekta układu województw. Ku równowadze rozwoju opublikowany przez Instytut Sobieskiego, który zakłada powstanie województwa kujawsko-mazowieckiego. Można się z niego dowiedzieć, że zdaniem fachowców, nie wiadomo jakich, najlepszym rozwiązaniem byłoby 12 województw w naszym kraju. I znowu jeżeli jest jakaś stabilizacja życia gospodarczego, społecznego w naszym kraju, to inni mówią, że należy coś zmieniać, reformować. A wtedy nasze województwo przyłączone do Płocka i okolic z siedzibami metropolii bydgosko-toruńskiej a siedzibami byłby Włocławek i Płock. Nie wie, po co jest o tym mowa, dlaczego tak ktoś działa. Zapytał zarząd czy na szczeblu marszałków województw, w ogóle ktoś mówi coś na ten temat, czy to są tylko publikacje, które ktoś robi, wkłada na półkę, po to, aby się o nich mówiło a nawet się nimi niepokoiło. Chciałby wierzyć, że to jest nieprawda. Uważa, że układ województw obecny jest sprawdzony i jest powiązany regionalnie i zapewnia rozwój regionów w ramach posiadanych możliwości. Czy to może być prawda?

Radny **Jarosław Katulski** powiedział, że chciałby uspokoić radnego Stanisława Pawlaka, pan marszałek pewnie lepiej to zrobi, a Instytut Sobieskiego to jest prawicowy thing-tank. Jest takie ich opracowanie modernizacji podziału terytorialnego kraju. Jeśli chodzi o regiony, tam są cztery warianty. Zmierzać to ma do tego, aby podzielić wielkie województwo mazowieckie i wydzielona będzie Warszawa. I jest tam koncepcja województwa kujawsko-mazowieckiego

Marszałek **Piotr Calbecki** podziękował za przypomnienie 25. rocznicy powstania naszego województwa. Przygotujemy odpowiedni plan działania. Są też inne okazje, bo będzie rocznica 20-lecia wstąpienia do Unii Europejskiej i też wstąpienia do NATO 25-lecie. Bardzo ważne dla naszego województwa rocznice. Powiedział, że nie zna Instytutu Sobieskiego i trudno mu się do tego odnieść, choć czytał o tych analizach. Takich jest bardzo dużo na rynku. Nie przejmowałby się tym, ale warto pamiętać o tym, że rzeczywiście jest się czym pochwalić. I jeżeli obiektywne raporty przygotowuje np. Wspólnota, i plasują nas na 3 miejscu jako region, który mocno awansował o wydatki inwestycyjne w Polsce, jest wiele wskaźników ciekawych i dobrych, nie wszystkie, ale średnie wynagrodzenie per capita liczone brutto na tle innych województw jest bardzo przyzwoite. A to znaczy, że zbliżamy się do mazowieckiego. Nie wyobraża sobie nawet odcięcia Mazowsza od Warszawy, bo wówczas tam będzie zapaść. Mazowsze musi być ciągnięte przez stolicę, bo tam jest jeszcze bardzo dużo do zrobienia, w samym województwie nie mówiąc o Warszawie. To jego opinia prywatna. Te 25 lat to jest piękny kawałek życia, srebrny jubileusz, wspólnie ten jubileusz trzeba uczcić. Zaproponujemy z panią przewodniczącą jak to zrobić.

Radny **Roman Jasiakiewicz** zapytał, czy są radni na tej sali pierwszej kadencji? To radny Stanisław Pawlak, radny Robert Malinowski, radny Roman Jasiakiewicz.

Radna **Ewa Mes** podziękowała za tak ciepłe przyjęcie do sejmikowej rodziny samorządowej. Zapewniła, że będzie pracować skutecznie na rzecz dobra mieszkańców naszego województwa, żeby mówić o kujawsko-pomorskim w całej Polsce i zagranicą.

Przewodnicząca sejmiku **Elżbieta Piniewska** powiedziała, że na pewno będzie wykorzystane wszechstronne doświadczenie pani radnej Ewy Mes dla województwa kujawsko-pomorskiego. Dziękując wszystkim za obecność, zakończyła obrady LXIII sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji.

Do protokołu dołączono:

- listy wydruków głosowań

Protokół sporządziła:

Maryla Majtczak